

Comhairle nan Eilean Siar



Dreachd Plana Cànnain Gàidhlig 2022 - 2027

Chaidh am plana seo a dheasachadh a thaobh Earrann 3 de dh'Achd na Gàidhlig (Alba)
2005 agus chaidh aontachadh ris le Bòrd na Gàidhlig air [latha aontachaidh]



Facal-toisich

Tha e na thoileachas mòr dhomh taic a chur a-rithist gu Plana Cànan Gàidhlig Comhairle nan Eilean Siar. Tha sinn air na trì tionndaidhean dhen Phlana ron seo a choileanadh gu soirbheachail, agus tha an ceathramh tionndadh seo dhen Phlana a' togail air, agus ag amas air leasachadh a dhèanamh air, na dealasan ro-innleachdail sna planaichean ron seo. Thèid seo a dhèanamh tro bhith gan ùrachadh, mar a chìthear nas fhaide air adhart san sgrìobhainn seo. Tha am Plana a' cur ri Poileasaidh Gàidhlig na Comhairle, agus bu mhiann leinn a shealltainn gu bheil sinn an dà chuid airidh air ar cliù mar bhuidheann a tha a' cur taic làidir ri Gàidhlig, rud a tha air a bhith follaiseach bhon a chaidh a' Chomhairle a stèidheachadh o chionn 47 bliadhna, agus gu bheil sinn airson an cliù seo a leasachadh.

Sa Phlana seo tha sinn airson cunntas a thoirt air ar lèirsinn airson an ath cheithir bliadhna, tro bhith a' gabhail a-steach amasan a thèid am measadh san t-sreath de sheirbheisean a tha sinn a' tabhann, nam measg, gun tèid ar Buill agus luchd-obrach a mhisneachadh gus sgilean Gàidhlig a chleachdadh is ionnsachadh, agus gun tèid taic a chur riutha gus seo a dhèanamh mar eisimpleir de dheagh chleachdadh. Mar am fastaiche as motha sna h-Eileanan, tha a' Chomhairle cuideachd fortanach nach e a-mhàin gu bheil tòrr Buill agus luchd-obrach ann a tha taiceil a thaobh na Gàidhlig, ach gu bheil iad ga cleachdadh nan obair làitheil cuideachd, agus mar roghainn phearsanta. Tha e nar n-amas an-còmhnaidh gun tog sinn air sin tro bhith ag àrdachadh Gàidhlig mar chànan le spèis co-ionnan ri Beurla. Ann a bhith a' dèanamh seo, bidh sinn ag obair le, agus a' brosnachadh, ar Com-pàirtichean Dealbhadh Coimhearsnachd, tòrr dhiubh a tha ag aithneachadh Gàidhlig mar chànan obrach agus so-mhaoin chultarach, eaconomach agus shòisealtasach, a bhios a' cruthachadh agus a' cur taic ri tòrr dhreuchdan agus ghnìomhachasan, agus a bhios a' cur ri soirbheas choimhearsnachdan air feadh nan Eilean Siar.

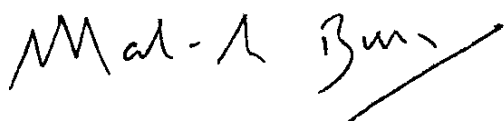
Tha fàs leantainneach san àireamh sa cheud de chloinn a tha air an clàradh ann am Foghlam tro Mheadhan na Gàidhlig air a bhith ann o chionn beagan bhliadhnaichean, le meudachadh de 7% ann an 2022/23. Tha Poileasaidh "Gàidhlig mar Chiad Chànan", a chaidh aontachadh ann an 2019, agus, gu cudromach, an obair ionmholta a thathas a' dèanamh aig ìre Tràth-bhliadhnaichean agus 0-3, air a bhith air leth feumail ann a bhith a' coileanadh a' mheudachaidh leantainnich seo. Tha Roinn an Fhoghlaim, Sgilean agus Sheirbheisean Cloinne air a bhith ag àrdachadh bhuidhnean Pàrant is Pàiste thairis air na h-Eileanan, le cuideam air conaltradh is obair chom-pàrteachaidh le pàrantan. Tha e-Sgoil, a libhrig teagasg gu soirbheachail air feadh Alba tron Phandemic Covid, a' leantainn orra le bhith a' leasachadh a Tairgse Nàiseanta, a' libhrigeagh Foghlam tro Mheadhan na Gàidhlig air feadh Alba do chloinn Bun-sgoil is Àrd-sgoil, a' gabhail a-steach ìrean Nàiseanta⁵, Àrd-ìre agus Sàr Àrd-ìre. A bharrachd air sin, bidh e-Sgoil a' libhrigeadh phrògraman riatanach is ùr-ghnàthach de chlasaichean Gàidhlig do sgoilearan de gach ìre, a bhios a' cur ris a' churraicealam rè theirmean-sgoile agus shaor-laithean. Tha solar chothroman ionnsachaidh inbheach mar phàirt cudromach den obair againn, a' gabhail sùim de dh'iomairtean ionnsachadh na Gàidhlig ùra, agus a' gabhail a-steach clasaichean coimhearsnachd air feadh nan Eilean. Tha clasaichean ann a tha freagarrach airson gach

ìre de neach-ionnsachaidh, agus a tha air an lìbhrigeadh ann an com-pàirticheas le Oilthigh na Gàidhealtachd 's nan Eilean (OGE).

Tha a' Chomhairle ag aithneachadh gu bheil dùbhlain mhòra ro Ghàidhlig, fiù 's sna coimhearsnachdan far a bheilear ga bruidhinn, agus 's e ar n-amas a bhith a' cur taic ri brìgh, a bharracd air susbaint, Achd na Gàidhlig (Alba) 2005, am Plana Cànan Gàidhlig Nàiseanta agus stiùireadh nàiseanta Riaghaltas na h-Alba agus Bòrd na Gàidhlig, buidhnean leis a bheil dlùth chàirdeas obrach againn. A dh'aindeoin sin, 's e prìomh amas phoileasaidhean agus phlanaichean gu lèir na Comhairle taic a chur ri, agus misneachadh a thoirt dha, cleachdadh na Gàidhlig mar phàirt de bheatha làitheil choimhearsnachdan nan Eilean Siar, agus 's e prìomh amas poileasaidh fad beatha a' Phlana seo taic cuimsichte a chur ri cleachdadh na Gàidhlig ann an coimhearsnachdan.

Tha a' Chomhairle cuideachd ag aithneachadh gu bheil a stòrasan ionmhasail fhèin air lùghdachadh o chionn beagan bhliadhnaichean, agus tha e coltach gun lùghdaich iad sna bliadhnaichean a tha romhainn. Mar sin, thathas airson am Plana seo a lìbhrigeadh ann an com-pàirteachas gnìomhach agus fosgailte le com-pàirtichean reachdail agus coimhearsnachd, agus, gu riatanach, leis na coimhearsnachdan fhèin.

Tha mi a' moladh a' Phlana seo, ar ceathramh Plana Cànan Gàidhlig, don Chomhairle, don Riaghaltas agus do choimhearsnachdan nan Eilean Siar.



Malcolm Burr

Àrd-oifigear,
Comhairle nan Eilean Siar

Clàr-innse

1. Ro-ràdh	td.4
2. Prìomh Phrionnsapalan	td.9
3. Dealasan a’ Phlana	td.10
• 3.1 Amasan Sheirbheisean Corporra	td.13
• 3.2 Dachaigh, 0-3 agus Tràth Bhliadhnaichean	td.19
• 3.3 Foghlam: Bun-sgoil, Àrd-sgoil, Foghlam às dèidh na Sgoile	td.26
• 3.4 Coimhearsnachdan	td.36
4. Ceanglaichean gu Frèam-obrach Dèanadais Nàiseanta	td.47
5. Ceanglaichean gu Frèaman-obrach Ionadail agus Sgìreil	td.48
6. Foillseachadh	td.48
7. Maoineachadh a’ Phlana	td.50
8. Sgrùdadh Adhartas a’ Phlana	td.50
9. Am Plana Cànan Gàidhlig sa Chomhairle	td.50
Fo-sgrìobhadh 1: Ion-sgrùdadh air Comasan Gàidhlig	td.
Fo-sgrìobhadh 2: Co-chonaltradh	td.

1. RO-RÀDH

COMHAIRLE NAN EILEAN SIAR

'S e Comhairle nan Eilean Siar¹ an t-ùghdarras ionadail airson nan Eilean Siar. 'S e am fastaiche as motha a th' ann sna h-Eileanan, agus 's ann an Steòrnabhagh ann an Eilean Leòdhais, am baile as motha sna h-Eileanan, a tha a prìomh oifis. Tha mu 2,200 duine ag obair airson na Comhairle air feadh nan Eilean, bho Leòdhas gu Barraigh, agus bithear a' libhrigeadh raon farsaing de sheirbheisean làitheil do choimhearsnachdan nan Eilean. Tha ceithir Roinnean aig a' Chomhairle: Roinn an Àrd-oifigeir; Foghlam, Sgìlean agus Sheirbheisean Cloinne; Coimhearsnachdan; Maoin, Ionmhas agus Stòras; agus Com-pàirteachas Slàinte agus Cùram Sòisealta.

A rèir nam figearan as ùire bho Oifis na Stadaistag Nàiseanta, tha 26,830 duine a' fuireach sna h-Eileanan Siar², agus tha 61.2% den t-sluagh, aois 3 is nas sine, aig a bheil sgìlean Gàidhlig. Tha 11 uàrd-taghaidh thairis air na h-Eileanan, agus bithear a' taghadh 29 Ball na Comhairle, mòran dhiubh ann an gach teirm aig a bheil sgìlean Gàidhlig. Mar sin, chan e a-mhàin gu bheil a' Chomhairle ag aithneachadh gu bheil Gàidhlig mar phàirt do-dhealaichte de bheathannan, dearbh-aithne agus dualchas muinntir nan Eilean Siar, ach cuideachd, mar chànan oifigeil na h-Alba, gu bheil Gàidhlig mar phàirt bunaiteach de dhualchas, dearbh-aithne nàiseanta agus beatha cultarail na dùthcha.

Mar sin, tha a' Chomhairle a' cur taic ri amasan a' Phlana Cànain Gàidhlig Nàiseanta aig Bòrd na Gàidhlig, a tha ag amas air stad a chur air crìonadh san àireamh de luchd-labhairt na Gàidhlig, agus fàs na Gàidhlig a chur air chois. Tha a' Chomhairle, air sgàth seo, air na structaran agus iomairtean a chur an àite sa Phlana seo gus dèanamh cinnteach gum bi bunait sheasmhach aig Gàidhlig sna h-Eileanan Siar san àm ri teachd, mar sho-mhaoin eaconomach, shòisealta agus chultarach.

GÀIDHLIG ANN AN COMHAIRLE NAN EILEAN SIAR

Seirbheisean

Tha Poileasaidh Gàidhlig, Ro-innleachd Chorporra 2022-2027 agus Plana Cànain Gàidhlig na Comhairle a' cur air adhart agus a' cur taic ri cleachdadh, ionnsachadh agus àrdachadh na Gàidhlig sna h-Eileanan Siar. Mar a bhios am Poileasaidh Gàidhlig agus an Ro-innleachd ag ràdh, fa leth:

'S e amas poileasaidh na Comhairle anns an fharsaingeachd gum bi Na h-Eileanan an Iar gu bunaiteach na choimhearsnachd dhà-chànanach far a bheil an aon ùghdarras aig a' Ghàidhlig agus a' Bheurla mar mheadhanan conaltraidh.

¹ Thèid iomradh air mar "a' Chomhairle" air feadh a' Phlana seo.

² "Population Estimates for UK, England and Wales, Scotland and Northern Ireland, Mid-2019". (Oifis na Stadaistag Nàiseanta)

The Comhairle, in partnership, is committed to creating a sustainable future for Gaelic language and culture in the Outer Hebrides and to ensuring that the Outer Hebrides are recognised and continue to be supported by national organisations for their contribution in support of Gaelic, linguistically and economically.

Mar sin, tha tòrr de na seirbheisean a bhios a’ Chomhairle a’ libhrigeadh tro mheadhan na Gàidhlig, no a bhios a’ cur taic ri cleachdadh na Gàidhlig, a’ gabhail a-steach seirbheisean ann am foghlam agus ionnsachadh, slàinte agus cùram sòisealta, agus leasachadh eaconomach. Tha buidseat cuideachd ann airson pròiseactan Gàidhlig sa choimhearsnachd. Tha conaltraidhean agus conaltraidhean mheadhanan sòisealta ann an Gàidhlig agus ann am Beurla, agus tha làrach-lìn na Comhairle dà-chànanach. Ma bhios neach sam bith a’ conaltradh sa Ghàidhlig leis a’ Chomhairle sa chiad dol-a-mach air a fòn no ann an litir no post-d, gheibh e/i freagairt sa Ghàidhlig, agus tha luchd-labhairt na Gàidhlig ann an àitean-fàilteachaidh. (Thèid iarraidh air luchd-obrach le Gàidhlig a bhruidhinn ris a’ phoball air a fòn ma dh’fheumar sin). Tha siostam post-d na Comhairle a’ gabhail a-steach litir “G” ri taobh ainm gach neach-obrach a tha deònach Gàidhlig a chleachdadh, a’ ciallachadh nach bi e cho dualtach gun tionndaidh daoine gu Beurla air sgàth ro-bheachd nach urrainn dhan neach Gàidhlig a bhruidhinn.

Tha soidhnichean dà-chànanach air, agus ann an, togalaichean na Comhairle, agus air tòrr de shoidhnichean rathaid, agus tha soidhnichean ainmean-àite airson bailtean nan Eilean sa Ghàidhlig a-mhàin. Tha susbaint dà-chànanach ann am foillseachaidhean agus taisbeanaidhean na Comhairle gu lèir, agus tha fiosrachadh mu thaghaidhean sna h-Eileanan dà-chànanach. Bithear a’ libhrigeadh sheirbheisean deamocratach sa Chomhairle gu lèir gu dà-chànanach, far am bi clàran-gnothaich agus geàrr-chunntasan, agus cuid de dh’aithisgean, rim faighinn ann an cruth dà-chànanach, agus tha còir aig daoine Gàidhlig a bhruidhinn sna comataidhean gu lèir. Tha eadar-mhìneachadh maraon an-còmhnaidh ri fhaighinn airson an fheadhainn aig nach eil Gàidhlig. Nuair as urrainnear a dhèanamh, bithear a’ cur eadar-mhìneachadh maraon air dòigh airson coinneamhan poblach.

Tha tòrr de Bhuill ann aig a bheil Gàidhlig, a bhios a’ cleachdadh Gàidhlig san t-Seòmar, agus a bhios deònach agallamhan a dhèanamh dha na meadhanan sa Ghàidhlig. Bidh Comataidh na Gàidhlig a’ coinneachadh gach sreath de choinneamhan Comataidh, a bhios a’ deasbad leasachadh na Gàidhlig sa Chomhairle fhèin agus ann an coimhearsnachdan nan Eilean Siar. Tha sgioba de dh’oifigearan Gàidhlig ann, “Sgioba na Gàidhlig”, a bhios a’ dèanamh cinnteach gun tèid Plana Cànan agus Poileasaidh Gàidhlig na Comhairle a choileanadh sa bhuidheann gu làitheil. Bidh an Sgioba agus an Oifigear Conaltradh Gàidhlig cuideachd a’ dèanamh cinnteach gu bheil inbhe na Gàidhlig a thathar a’ cleachdadh ann am fiosrachadh corporra agus ann an conaltraidhean aig ìre àrd.

Foghlam agus Ionnsachadh

Tha 21 sgoil-àraich sna h-Eileanan a tha a’ tabhann foghlam tro mheadhan na Gàidhlig (FtG), le 15 croileagain, agus tha buidhnean Pàrant is Pàiste ann air feadh nan Eilean airson pàranatan agus an clann aois 0-3. Tha seirbheis Ionnsachadh Cànan ann cuideachd, a bhios a’ libhrigeadh leasan, a rèir fheumalachdan, do phàrantan air-loidhne, a bhios a’ cur taic ri ionnsachadh cloinne ann am FtG. Thathar a’ tabhann FtG ann an 18 sgoiltean a-mach à 20 sna h-Eileanan, le mòr-chuid seasmhach de chloinn a-nis air a chlàradh ann am FtG aig P1. ‘S e Ro-

innleachd Clàraidh Ghàidhlig na Comhairle, agus an co-dhùnadh san Dùbhlachd 2019 gus poileasaidh “Gàidhlig mar Chiad Chànan” airson clàraidhean bho sgoil-àraich gu P2 sna h-Eileanan a chur air chois bho 2020/21, a rinn seo comasach. Tha am poileasaidh seo a’ ciallachadh gun tèid clann a chlàradh ann am FtG mar bhun-roghainn (default option), mura h-eil pàrantan gu sònraichte an aghaidh seo.

Tha ceithir àrd-sgoiltean sna h-Eileanan, a bhios, le solar air-loidhne tro e-Sgoil, a’ libhrigeadh chlasaichean Gàidhlig (Fileantaich) agus Gaelic (Luchd-ionnsachaidh) ann an S1 agus S2, agus Gaelic (Luchd-ionnsachaidh) agus sreath de chuspairean tro mheadhan na Gàidhlig airson S3 agus sgoilearan aig an ìre as Àirde (Senior Phase), a’ gabhail a-steach: Gàidhlig (Fileantaich); Cruinn-eòlas; Eachdraidh; Nuadh-eòlas; Eòlas Creideimh agus Moraltachd; Ceòl; Ealain; agus Spàinntis. Thathar a’ libhrigeadh sheiseanan cuideachd tro e-Sgoil a bhios a’ cur ris a’ churraicealam airson sgoilearan bho P1 chun ìre as Àirde, agus tha Preantasachdan Bun-ìre rim faighinn ann am Meadhanan Cruthachail agus Didseatach, Seirbheisean Sòisealta agus Cùram Slàinte, agus Clann agus Daoine Òga. Bidh a’ Chomhairle cuideachd ag àrdachadh agus a’ cur taic gu mòr ri ealain sa Ghàidhlig sna h-Eileanan, le cuideam air com-pàirteachadh am measg dhaoine òga, gu h-àraid, agus thathar a’ libhrigeadh sheiseanan de thachartasan neo-churraicealach taobh a-muigh na sgoile sa Ghàidhlig airson sgoilearan bun-sgoil agus àrd-sgoil ann an co-obrachadh le Comunn na Gàidhlig agus buidhnean eile.

Tha poileasaidh ùr airson Roinn an Fhoghlaim, Sgilean agus Sheirbheisean Cloinne a’ cur cuideam air a bhith a’ cruthachadh feallsanachd (ethos) Ghàidhlig nas làidire ann an sgoiltean. Bidh feallsanachd Ghàidhlig nas làidire a’ cur ri ionnsachadh nan sgoilearan, a’ cuideachadh ann a bhith a’ neartachadh fileantachd nan sgoilearan, agus a’ toirt chothroman dhaibh Gàidhlig a bhruidhinn taobh a-muigh a’ chlas. Bidh e cuideachd a’ brosnachadh sgoilearan gun Ghàidhlig ann a bhith ag ionnsachadh a’ chànan agus a’ gabhail pàirt ann an tachartasan cultarach Gàidhlig. Thathar a’ brosnachadh prìomh luchd-obrach ann a bhith a’ bruidhinn Gàidhlig ri sgoilearan le sgilean Gàidhlig fad na h-ùine, ann an suidheachaidhean foirmeil agus neo-fhoirmeil, san sgoil fhèin no taobh a-muigh na sgoile, mar eisimpleir de dheagh chleachdadh.

Tha sreath de chlasaichean Gàidhlig ann dha inbhich thairis air na h-Eileanan. Bidh e-Sgoil, ann an co-obrachadh leis an Learning Shop agus OGE Innse Gall (UHI Outer Hebrides), gan libhrigeadh, mar chlasaichean aghaidh-ri-aghaidh no air-loidhne, agus tha iad rim faighinn airson luchd-tòiseachaidh, an fheadhainn a tha airson an sgilean labhairt no sgrìobhadh a neartachadh, no an fheadhainn a tha a’ sireadh chothroman còmhraidh. Bidh tòrr luchd-obrach na Comhairle a’ frithealadh nan clasaichean seo, agus feumaidh Nuadh Preantasan na Comhairle clasaichean Gàidhlig a dh’fhrithéaladh mar phàirt den chùmnant obrach aca.

GÀIDHLIG ANN AN ALBA

Ann an Cunntas-sluaigh na h-Alba 2011, fhuair a-mach gun robh 87,056 duine ann an Alba, a bha aois 3 is nas sine, a’ riochdachadh 1.7% den t-sluagh, le sgilean Gàidhlig. Am measg seo:

- Bha 37.2% ann aig an robh sgilean gu lèir sa Ghàidhlig, a’ ciallachadh gum b’ urrainn dhaibh Gàidhlig a thuigse, a bhruidhinn, a leughadh agus a sgrìobhadh;
- Bha 66.2% ann a b’ urrainn Gàidhlig a bhruidhinn;

- Bha 7.0% ann a b' urrainn Gàidhlig a leughadh agus/no Gàidhlig a sgrìobhadh, ach nach b' urrainn Gàidhlig a bhruidhinn, agus;
- Bha 26.8% ann a b' urrainn Gàidhlig a thuigse, ach nach b' urrainn Gàidhlig a bhruidhinn, a leughadh no a sgrìobhadh.

'S iad a' Ghàidhealtachd, le 16,596 duine, na h-Eileanan Siar, le 16,489 duine, agus Baile Ghlaschu, le 9,469 duine, na trì ùghdarrasan leis an àireamh as motha de dhaoine le sgilean air choreigin sa Ghàidhlig. (Faic **Figear 1**). Gu dearbh, bha 48.9% de na daoine gu lèir ann an Alba aig an robh sgilean air choreigin sa Ghàidhlig a' fuireach sna trì ùghdarrasan sin.

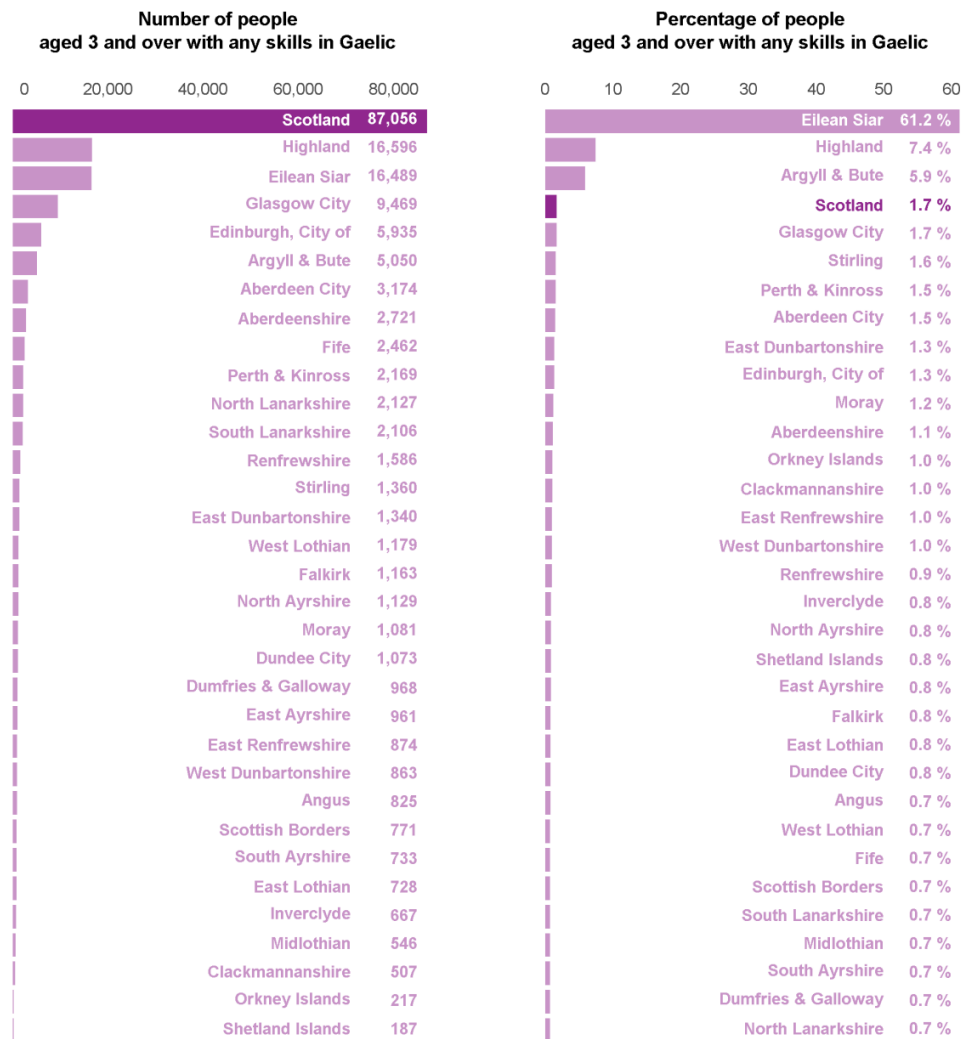
'S e an àireamh sa cheud as motha de dhaoine aois 3 is nas sine aig an robh sgilean Gàidhlig a' fuireach sna h-Eileanan Siar, le 61.2% den t-sluagh gu lèir. 'S iad a' Ghàidhealtachd le 7.4%, agus Earra-Ghàidheal is Bhòid le 5.9%, na h-àitean leis an àireamh sa cheud as motha a bharrachd air na h-Eileanan Siar. Bha 1.3% agus 1.7% aig Baile Dhùn Èidinn agus Baile Ghlaschu, fa leth. (Faic **Figear 1**).

Le 52.3% den t-sluagh gu lèir, 's e na h-Eileanan Siar an t-àite leis an àireamh sa cheud as motha de dhaoine a b' urrainn Gàidhlig a bhruidhinn. 'S iad a' Ghàidhealtachd le 5.4%, agus Earra-Ghàidheal is Bhòid le 4.0%, na h-àitean a bharrachd air na h-Eileanan Siar leis na h-àireamhan sa cheud as motha.

Gu nàiseanta, thuirt 0.49% de shluagh na h-Alba, aois 3 is nas sine, gum biodh iad a' cleachdadh Gàidhlig aig an taigh. Thuirt 40.2% de luchd-labhairt na Gàidhlig gu lèir gum biodh iad a' cleachdadh Gàidhlig aig an taigh. 'S iad na h-Eileanan Siar le 73.7% den t-sluagh gu lèir, a' Ghàidhealtachd le 41.5% den t-sluagh, agus Earra-Ghàidheal is Bhòid le 33.4% den t-sluagh, na trì ùghdarrasan far an deach Gàidhlig a bhruidhinn as cumanta aig an taigh.

Bha 41.4% de chloinn gu lèir aig an robh Gàidhlig, aois 5 gu 11, a' fuireach ann an dachaighean far an robh inbhich ann cuideachd le sgilean Gàidhlig, bha 22.5% ann an dachaighean far an robh sgilean Gàidhlig aig cuid de dh'inbhich, agus bha 36.1% a' fuireach ann an dachaighean far an robh inbhich gun sgilean Gàidhlig sam bith.

Figear 1: Àireamh de dhaoine ann an Alba le sgilean Gàidhlig, agus àireamhan sa cheud ann an gach sgìre³



ACHD NA GÀIDHLIG (ALBA) 2005

Chaidh Achd na Gàidhlig (Alba) 2005 aontachadh le Pàrlamaid na h-Alba gus inbhe thèarainte a thoirt do Ghàidhlig mar chànan oifigeil ann an Alba, le spèis co-ionnan ris a' Bheurla.

'S e aon de na prìomh chumhachdan a tha san Achd 2005, gun urrainn dha Bòrd na Gàidhlig iarraidh air ùghdarras poblach plana cànan Gàidhlig a dheasachadh. Chaidh a' chumhachd seo a chur ann gus dèanamh cinnteach gum biodh Gàidhlig seasmhach san àm ri teachd tro bhith ag àrdachadh inbhe a' chànan, agus tro bhith a' cruthachadh chothroman practaigeach gus Gàidhlig a chleachdadh.

'S e seo Plana Cànan Gàidhlig Comhairle nan Eilean Siar, a chaidh a dheasachadh a thaobh frèam-obrach Achd na Gàidhlig (Alba) 2005. Tha e ag innse ciamar a bhios a' Chomhairle a' cleachdadh na Gàidhlig san obair aice gu làitheil, ciamar a thèid Gàidhlig a chleachdadh ann

³ Bho *Scotland's Census 2011: Gaelic report (part 1)*, 30 Sultain, 2015.

an conaltradh leis a' phoball agus le com-pàirtichean, agus ciamar a thèid Gàidhlig a dh'àrdachadh agus a leasachadh.

Chaidh Plana Cànan Gàidhlig na Comhairle a dheasachadh a thaobh shlatan-tomhais reachdail san Achd, agus le bhith a' leantainn a' Phlana Cànan Gàidhlig Nàiseanta, le Stiùireadh air Leasachadh Phlanaichean Cànan Gàidhlig na lùib.

AM PLANA CÀNAIN GÀIDHLIG NÀISEANTA

Tha Comhairle nan Eilean Siar a' toirt làn-thaic dhan dà phrìomh amas sa Phlana Cànan Gàidhlig Nàiseanta 2023-2028, mar a leanas:

- *Cuir ri cleachdadh na Gàidhlig*
- *Cuir ri ionnsachadh na Gàidhlig*

Mar sin, tha e na dhealas aig a' Chomhairle cleachdadh agus ionnsachadh na Gàidhlig a leasachadh sna h-Eileanan, a bhios a' cuideachadh ann a bhith a' coileanadh an dà phrìomh amas sa Phlana Cànan Gàidhlig Nàiseanta.

ION-SGRÙDADH AIR COMASAN GÀIDHLIG

[Ri leantainn](#)

CO-CHOMHAIRLEACHADH AIR AN DREACHD PLANA CÀNAIN GÀIDHLIG

[Ri leantainn](#)

2. PRÌOMH PHRIONNSAPALAN

SPÈIS CO-IONNAN

Fo Achd na Gàidhlig 2005, tha Bòrd na Gàidhlig ag obair gus inbhe thèarainte a thoirt do Ghàidhlig mar chànan oifigeil ann an Alba, le spèis co-ionnan ris a' Bheurla, agus tha am Bòrd a' sùileachadh cuideachd gun deasaich ùghdarrasan poblach planaichean a chumas ris a' phrionnsapal seo, le cleachdaidhean a chuireas seo ann an gnìomh.

Mar sin, nì Comhairle nan Eilean Siar cinnteach nuair a thèid Gàidhlig a chleachdadh na seirbheisean, gum bi i air a cleachdadh aig an aon inbhe agus ìre 's a thèid Beurla a chleachdadh na seirbheisean.

TAIRGSE FHOR-GNÌOMHACH

Bheir Comhairle nan Eilean Siar tairgse fhor-ghnìomhach (active offer) de na seirbheisean Gàidhlig aice don luchd-obrach aice agus don phoball. Nì seo cinnteach nuair a bhios seirbheisean Gàidhlig rim faighinn, gu bheil luchd-cleachdaidh Gàidhlig mothachail gu bheil iad ann, agus gu bheil iad air am brosnachadh gus an cleachdadh.

Bheir seo an t-uallach air falbh bhon neach fa leth gus an t-seirbheis a sireadh, agus bheir e misneachd do luchd-cleachdaidh na Gàidhlig gun tèid na feumalachdan aca a choileanadh mas e sin an toil.

Nì a' Chomhairle cinnteach gum bi na seirbheisean Gàidhlig aice cho ruigsinneach ris na seirbheisean Beurla aice.

ÀBHAISTEACHADH

Ann a bhith a' toirt taic do dh'amasan a' Phlana Cànain Gàidhlig Nàiseanta, nì Comhairle nan Eilean Siar cinnteach gun tèid cothroman don phoball agus luchd-obrach againn Gàidhlig a chleachdadh, a dhèanamh àbhaisteach.

'S e seo an ceathramh tionndadh de Phlana Cànain Gàidhlig na Comhairle, le sgrùdadh mionaideach air a dhèanamh air toraidhean agus adhartas a' Phlana 2019-2022. Mar sin, thathar a' beachdachadh gu bheil na gnìomhan sa Phlana seo air leth cudromach gus cleachdadh agus ionnsachadh na Gàidhlig sna h-Eileanan Siar a mheudachadh.

Thathar a' toirt air adhart na dealasan a nochd mar thà anns na trì tionndaidhean eile de Phlana Cànain Gàidhlig na Comhairle, agus a chaidh an coileanadh gu soirbheachail, agus a thathar fhathast a' coileanadh.

3. DEALASAN A' PHLANA.

AMASAN ÀRD-ÌRE

Mus deach òrdugh reachdail a chur gu Comhairle nan Eilean Siar gus plana cànain Gàidhlig ùr a dheasachadh, chaidh còmhraidhean a chumail aig àrd-ìre eadar Bòrd na Gàidhlig agus a' Chomhairle. Anns na còmhraidhean seo, chaidh cuideam a chur air mar a b' urrainn dha obair na Comhairle a' cur taic ri lìbhrigeadh amasan a' Phlana Cànain Gàidhlig Nàiseanta.

Thàinig toraidhean aontaichte a-mach às na còmhraidhean seo ann an riochd “Amasan Àrd-ìre”, a tha a’ cruthachadh sreath de phrìomhachasan ro-innleachdail a dh’fheumar cur sa Phlana seo, agus a bhios a’ dèanamh ceangal le prìomhachasan a’ Phlana Nàiseanta.

Prìomhachas Ro-innleachdail	Meudaich cleachdadh na Gàidhlig ann an seirbheisean na Comhairle, gus Gàidhlig a dhèanamh nas àbhaistiche ann an seirbheisean na Comhairle.
Toradh a thathar a’ moladh	Meudachadh ann an cleachdadh na Gàidhlig ann an seirbheisean na Comhairle
Cleachdadh an-dràsta	Bidh a’ Chomhairle mar-thà a’ lìbhrigeadh sreath farsaing de sheirbheisean sa Ghàidhlig a thaobh a’ chiad trì tionndaidhean den Phlana Cànain aice, agus Poileasaidh Gàidhlig na Comhairle.
Gnìomhan a dhìth	• Cuir suirbhidh mun cuairt na Comhairle gu lèir, air a dhèanamh le e-Sgoil, mu chleachdadh na Gàidhlig ann an seirbheisean na Comhairle. Bheir seo foir-shealladh seachad air comas na Comhairle gus seirbheisean a lìbhrigeadh sa Ghàidhlig. ’S urrainnear an uairsin beàrnann sam bith ann an solar sheirbheisean a chur ceart, agus faighinn a-mach dè an taic no na feumalachdan leasachaidh a tha a dhìth. • Thoir air adhart, a thaobh chomasan cànain an luchd-obrach, dealasan na Comhairle ann a bhith a’ lìbhrigeadh sheirbheisean, agus dèan cinnteach gun tèid cleachdadh na Gàidhlig a dh’àbhaisteachadh cho mòr ’s as urrainn anns an sreath de sheirbheisean a tha a’ Chomhairle a’ tabhann. • Meudaich an àireamh de dhreuchdan far a bheil Gàidhlig na bhuannachd, agus far a bheil Gàidhlig riatanach. • Dèan cinnteach gu bheilear a’ lìbhrigeadh foghlam bogaidh Gàidhlig ann an dòigh iomlanach (holistic) tro bhith a’ fastadh luchd-obrach le sgilean labhairt Gàidhlig ann an seirbheisean taice: slànachadh cainnt is cànain (speech and language therapy), seirbheisean oifigear-slàinte, seirbheisean eòlas-inntinn, spòrs agus slàinte, a.m.s.a.a. • Dèan cinnteach gum bi buidhnean com-pàirteachais ag obair gus am bi am comas aca seirbheisean dà-chànanach a lìbhrigeadh do dh’ionadan foghlaim. • Nì Comataidh na Gàidhlig sgrùdadh air adhartas gach bliadhna.
Ceann-latha mar thargaid	Fad beatha a’ Phlana
Uallach	Àrd-oifigear, Stiùirichean, agus Ceannardan Sheirbheisean

Prìomhachas Ro-innleachdail	Dèan cinnteach gu bheil Gàidhlig air a leabachadh anns gach leasachadh aig a’ Chomhairle bho thùs.
Toradh a thathar a’ moladh	Gum bi Gàidhlig, far a ghabhas e a dhèanamh, air a leabachadh ann an leasachaidhean na Comhairle
Cleachdadh an-dràsta	Thathar ag àrdachadh Gàidhlig ann an sreath de leasachaidhean, pròiseactan agus iomairtean na Comhairle.
Gnìomhan a dhìth	- Dèan cinnteach nuair a thèid sgrùdadh a dhèanamh air leasachaidhean, pròiseactan no iomairtean na Comhairle, thèid beachdachadh air a’ bhuaidh a dh’fhaodadh a bhith ann air Gàidhlig, agus air cothroman an cànan a dh’àrdachadh. - Dèan sgrùdadh gu cunbhalach air aithisgean agus dealasan poileasaidh gus faicinn ciamar a b’ urrainn dha Gàidhlig a bhith air a gabhail a-steach gu ro-ghnìomhach (proactively).
Ceann-latha mar thargaid	Fad beatha a’ Phlana
Uallach	Àrd-oifigear, Stiùirichean, agus Ceannardan Sheirbheisean

Prìomhachas Ro-innleachdail	Lean oirnn le bhith a’ beachdachadh air buannachdan sgoiltean Gàidhlig fa leth ann an co-rèir ri poileasaidh an Riaghaltais agus ris a’ Phlana Cànan Nàiseanta
Toradh a thathar a’ moladh	Co-dhùnadh a thaobh an t-slighe air adhart as fheàrr airson sgoiltean sna h-Eileanan
Cleachdadh an-dràsta	Tha aonadan Gàidhlig rim faighinn ann an 18 a-mach à 20 Bun-sgoiltean sna h-Eileanan, agus a bharrachd air Gàidhlig mar chuspair, thathar a’ libhrigeadh suas ri 8 cuspairean tro mheadhan na Gàidhlig ann an cuid de dh’Àrd-sgoiltean. A thuilleadh air sin, bidh e-Sgoil a’ tabhann chlasaichean a chuireas ri curraicealam ionnsachadh na Gàidhlig.
Gnìomhan a dhìth	Dèan beachdachadh air, aig ìre Buidheann Obrach Buill is Oifigeir, na buannachdan a dh’fhaodadh a bhith ann an lùib: sgoiltean Gàidhlig fa leth; mar a thathar a’ libhrigeadh foghlam Gàidhlig an-dràsta; agus dòighean eile a dh’fhaodadh a bhith ann gus Gàidhlig a dh’àrdachadh agus a dhèanamh nas sheasmhaiche ann an sgoiltean san àm ri teachd.
Ceann-latha mar thargaid	2023
Uallach	Stiùiriche Roinn an Fhoghlaim, Sgilean agus Sheirbheisean Cloinne

Prìomhachas Ro-innleachdail	Cuir am meud an tairgse curraicealaim tron Ghàidhlig thairis air sgoiltean gu lèir aig ìre na h-Àrd-sgoile ann an co-rèir ri leasachaidhean nàiseanta ceangailte ri lèirmheas an OECD.
-----------------------------	---

Toradh a thathar a' moladh	Sreath nas fharsainghe de chlasaichean FtG, ma ghabhas seo a dhèanamh
Cleachdadh an-dràsta	A bharrachd air Gàidhlig mar chuspair, thathar a' libhrigeadh 8 clasaichean tro mheadhan na Gàidhlig ann an Àrd-sgoiltean: Gàidhlig (Fileantaich); Cruinn-eòlas; Eachdraidh; Nuadh-eòlas; Eòlas Creideimh agus Moraltachd; Ceòl; Ealain; agus Spàinntis. A bharrachd air sin, bidh e-Sgoil a' tabhann chlasaichean air-loidhne a chuireas ri curraicealam ionnsachadh na Gàidhlig. Feumar cuideam gu sònraichte a chur air libhrigeadh chùrsaichean FtG a tha a' toirt suim do dh'fheumalachdan an eaconomaidh ionadail, agus a bhios a' brosnachadh dhaoine òga a tha airson a bhith a' fuireach sna h-Eileanan Gàidhlig 'nàdarrach' a chleachdadh ann an suidheachaidhean obrach agus sòisealta.
Gnìomhan a dhìth	Cuir am meud an tairgse tron Ghàidhlig far a ghabhas seo a dhèanamh, a rèir comas teagaisg. Cleachd libhrigeadh eadar-sgoile no didseatach e-Sgoil nuair a tha feum air seo, gus a chur ri comas libhrigidh, agus airson a dhèanamh cinnteach gu bheil solar teagaisg fhìor-eòlaiche cothromach ann.
Ceann-latha mar thargaid	Fad beatha a' Phlana
Uallach	Stiùiriche Roinn an Fhoghlaim, Sgilean agus Sheirbheisean Cloinne, Ceannardan Sgoiltean, agus Ceannard e-Sgoil

Prìomhachas Ro-innleachdail	Cuir ri àbhaisteachadh na Gàidhlig taobh a-staigh phròiseactan agus iomairtean a th' air am maoineachadh leis a' Chomhairle no ris a bheil i a' cur taic.
Toradh a thathar a' moladh	Meudachadh ann an cleachdadh na Gàidhlig ann am pròiseactan agus iomairtean air am maoineachadh leis a' Chomhairle
Cleachdadh an-dràsta	Tha a' Chomhairle ag àrdachadh gu làidir cleachdadh na Gàidhlig ann am pròiseactan a tha i a' maoineachadh, agus tha maoin gu sònraichte ann airson pròiseactan coimhearsnachd a bhios a' leasachadh cleachdadh no ionnsachadh na Gàidhlig.
Gnìomhan a dhìth	- Cùm oirnn le bhith a' maoineachadh phròiseactan coimhearsnachd Gàidhlig. - Dèan cinnteach, far a bheil e iomchaidh, gu bheil àrdachadh na Gàidhlig mar phàirt den chùmnant maoineachaidh. - Obraich le cunnradairean (contractors) a bhios a' libhrigeadh sheirbheisean don Chomhairle, gus cleachdadh na Gàidhlig a mheudachadh sna seirbheisean aca. - Brosnaich cunnradairean treas-phàrtaidh gu làidir gus beachdachadh iomchaidh a dhèanamh air cleachdadh

	agus àrdachadh na Gàidhlig nuair a bhios a' Chomhairle a' tabhann obair. • Lìbhrig feabhas luach (best value) agus a' bhuil as fheàrr tro bhith a' dèanamh cinnteach gu bheil amasan agus ro-innleachdan sa chumantas aig a' Chomhairle agus buidhnean eile, agus nach tèid obair a dhùblachadh.
Ceann-latha mar thargaid	Fad beatha a' Phlana
Uallach	Àrd-oifigear, Stiùirichean, agus Ceannardan Sheirbheisean

3.1 AMASAN SHEIRBHEISEAN CORPORA

INBHE

Toradh a thathar a' moladh	Soidhnichean Dà-chànanach Bidh soidhnichean ùra an-còmhnaidh ann an Gàidhlig agus Beurla mar phàirt de phròiseas ùrachaidh sam bith.
Cleachdadh an-dràsta	Tha soidhnichean dà-chànanach air, agus ann an, togalaichean gu lèir na Comhairle. Bithear gan cur suas mar phàirt de dh'obair ùrachaidh.
Gnìomhan a dhìth	• Cùm oirnn le bhith a' cur an àirde soidhnichean ùra dà-chànanach, a' dèanamh cinnteach gu bheil an litreachadh ann an Gàidhlig agus ann am Beurla den aon mheud. • Meudaich an àireamh de shoidhnichean dà-chànanach a chleachdar airson ùinichean goirid, m.e. 'Coinneamh ga Chumail', a.m.s.a.a. • Cuir soidhnichean ùra an àirde gu ro-ghnìomhach ma bhios maoinachadh ann airson seo, agus deasaich plana le prìomhachasan gus seo a dhèanamh.
Ceann-latha mar thargaid	Fad beatha a' Phlana
Uallach	Àrd-oifigear, Stiùirichean, Ceannardan Sheirbheisean, agus Sgioba na Gàidhlig

FIOSRACHADH

Toradh a thathar a' moladh	Fàilteachas agus Fòn Far a bheil luchd-obrach as urrainn na seirbheisean seo a thoirt seachad ann an Gàidhlig don phoball, bu chòir dhuinn taic a chur riutha, agus an t-seirbheis a dh'àrdachadh don phoball. Mur a h-eil luchd-obrach gu leòr ann gus seo a dhèanamh, leasaichidh sinn comas an luchd-obrach tro thrèanadh agus fastadh.
Cleachdadh an-dràsta	Mar as trice, tha luchd-obrach ann an togalaichean na Comhairle ann as urrainn dèiligeadh le ceistean bhon phoball air a fòn, no aghaidh-ri-aghaidh.

Gnìomhan a dhìth	- Le sùil air comas lìbhrigidh aig an àm, dèan cinnteach gu bheil clàr-ùine (roster) ann a bhios a' ciallachadh gum bi neach-labhairt na Gàidhlig an còmhnaidh ann an àitean-fàilteachaidh. - Bheir Sgioba na Gàidhlig seachad seiseanan mothachadh na Gàidhlig agus trèanadh do neach-obrach sam bith a dh'fheumas e gus fònaichean a dh'fhreagairt le beannachdan Gàidhlig, m.e. 'Madainn mhath'. - Ùraich ar liosta de luchd-obrach bho gach Roinn a bhiodh deònach dèiligeadh ri ceistean Gàidhlig bhon phoball air a fòn.
Ceann-latha mar thargaid	Fad beatha a' Phlana
Uallach	Stiùiriche So-mhaoin, Ionmhas agus Stòras, agus Sgioba na Gàidhlig

Toradh a thathar a' moladh	Conaltradh Sgrìobhte Thathar an-còmhnaidh a' cur fàilte air conaltradh sa Ghàidhlig leis a' Chomhairle, agus gheibhear freagairt sa Ghàidhlig a rèir a' phoileasaidh choitinn.
Cleachdadh an-dràsta	'S e poileasaidh na Comhairle freagairt sa Ghàidhlig a sgrìobhadh do chonaltradh sgrìobhte sam bith sa Ghàidhlig leis a' Chomhairle.
Gnìomhan a dhìth	- Leasaich agus cuir timcheall notaichean stiùiridh air a' chleachdadh as fheàrr airson luchd-obrach, a' cur cuideam air cho cudromach 's a tha e a bhith a' freagairt litrichean no puist-d sa Ghàidhlig ann an Gàidhlig. Cuidichidh Sgioba na Gàidhlig ma tha taic a dhìth. - Dèan cinnteach gun tèid litir no post-d sa Ghàidhlig a dh'fhreagairt ann an Gàidhlig taobh a-staigh an aon àm 's a thèid freagairt a chur gu litir no post-d sa Bheurla. - Tòisich conaltradh sgrìobhte ann an Gàidhlig le neach no buidheann a tha àithnichte airson Gàidhlig a chleachdadh. Cuidichidh Sgioba na Gàidhlig ma tha taic a dhìth. - Leasaich cleachdadh cunbhalach thairis air a' Chomhairle airson earr-sgrìobhaidhean post-d (e-mail signatures), fiosrachadh conaltraidh agus teachdaireachdan 'a-mach-à-oifis' dà-chànanach.
Ceann-latha mar thargaid	Fad beatha a' Phlana
Uallach	Àrd-oifigear, Stiùirichean, Ceannardan Sheirbheisean, agus Sgioba na Gàidhlig

Toradh a thathar a' moladh	Fiosan Naidheachd agus na Meadhanan Sòisealta Thèid fiosan naidheachd no conaltraidhean sna meadhanan sòisealta a tha cudromach a chur a-mach gu dà-chànanach, agus fiosan naidheachd no conaltraidhean sna meadhanan sòisealta mu chùisean Gàidhlig a-mach ann an Gàidhlig a-mhàin.
Cleachdadh an-dràsta	Bithear a' cur a-mach a' mhòr-chuid de dh'fhiosan naidheachd agus conaltraidhean sna meadhanan sòisealta a tha cudromach ann an cruth dà-chànanach, agus bithear a' cur a-mach conaltraidhean sna meadhanan sòisealta mu chùisean Gàidhlig a-mach ann an Gàidhlig a-mhàin.
Gnìomhan a dhìth	Dèan cinnteach gun tèid a h-uile fios naidheachd agus conaltradh sna meadhanan sòisealta a tha cudromach a-mach ann an cruth dà-chànanach.
Ceann-latha mar thargaid	Fad beatha a' Phlana
Uallach	Oifigear Conaltradh Gàidhlig

Toradh a thathar a' moladh	Làrach-lìn Thèid susbaint Gàidhlig air làrach-lìn na Comhairle a mheudachadh, le cuideam air duilleagan a bhios an luchd-cleachdaidh a' leughadh as trice.
Cleachdadh an-dràsta	Tha tòrr susbaint air an làrach-lìn ri fhaighinn sa Ghàidhlig mar-thà, le putan Gàidhlig air an duilleag-dachaigh le ceangal gu duilleagan sa Ghàidhlig gu dà ìre de sheòladaireachd (two levels of navigation) co-dhiù.
Gnìomhan a dhìth	- Meudaich susbaint dà-chànanach air feadh an làrach-lìn, gu h-àraid a thaobh dhuilleagan a bhios an luchd-cleachdaidh a' leughadh as trice. - Ùraich susbaint eadar-theangaichte air duilleagan an làrach-lìn nuair a dh'fheumar le bhith a' cur fios do Sgioba na Gàidhlig cho luath 's as urrainn.
Ceann-latha mar thargaid	Fad beatha a' Phlana
Uallach	Ceannard T.F. agus Sgioba na Gàidhlig

LUCHD-OBACH AGUS BUILL

Toradh a thathar a' moladh	Inntrigeadh Eòlas air Plana Cànan Gàidhlig na Comhairle agus cothroman trèanaidh Gàidhlig a bhith air an leabachadh mar phàirt den phròiseas-inntrigidh airson luchd-obrach ùr.
Cleachdadh an-dràsta	Tha luchd-obrach ùr mothachail air cothroman ionnsachaidh Gàidhlig, agus thathar gam brosnachadh gus na cothroman sin a ghabhail.
Gnìomhan a dhìth	Leasaich pasgain fiosrachaidh dha luchd-obrach ùr agus Buill mu chothroman ionnsachaidh Gàidhlig, na

	buannachdan cognatach do chloinn a tha an lùib FtG, agus Plana Cànan Gàidhlig na Comhairle. • Cuir seiseanan trèanadh mothachadh na Gàidhlig air dòigh dha luchd-obrach agus Buill ùra. • Faighnich ceistean mu adhartas a thaobh a bhith ag ionnsachadh sgilean Gàidhlig mar phàirt de dh'agallamhan agus coinneamhan ath-sgrùdadh bliadhna.
Ceann-latha mar thargaid	2023
Uallach	Ceannard GD agus Sgioba na Gàidhlig

Toradh a thathar a' moladh	Trèanadh Sgilean Gàidhlig Trèanadh sgilean Gàidhlig air a libhrigeadh do luchd-obrach na Comhairle agus do Bhuill, gu h-àraid a thaobh a bhith a' coileanadh Plana Cànan Gàidhlig na Comhairle.
Cleachdadh an-dràsta	Tha sreath de chlasaichean Gàidhlig ann aig diofar ìrean do luchd-obrach na Comhairle agus Buill, bho luchd-tòiseachaidh gu fileantaich, a' gabhail a-steach: sreath de chlasaichean <i>SpeakGaelic</i>; clasaichean <i>Ùlpan</i>; clasaichean còmhraidh aig diofar ìrean; <i>Cothrom Cabadaich</i>, an cearcall còmhraidh air-loidhne; clasaichean gràmair <i>Gaelic for Fluent Speakers</i>; clasaichean <i>Gaelic for Work Purposes</i>; cùrsaichean agus modalan OGE Gàidhlig; agus clasaichean Gàidhlig Nàiseanta5 agus Àrd-ìre. Thathar gan libhrigeadh aghaidh-ri-aghaidh agus air-loidhne le e-Sgoil agus Learning Shop na Comhairle, ann an co-bhann ri UHI Innse Gall.
Gnìomhan a dhìth	• Lean oirnn le bhith a' leasachadh agus a' sanasachd gu cunbhalach sreath de chlasaichean ionnsachadh na Gàidhlig eadar-dhealaichte, freagarrach do dh'fheumalachdan gach pearsa, bho luchd-tòiseachaidh chun fheadhainn a tha airson an sgilean a leasachadh, agus air an libhrigeadh aghaidh-ri-aghaidh no air-loidhne aig diofar amannan tron latha. • Brosnaich gu làidir Ceannardan Sheirbheisean agus Manaidsearan, far a ghabhas e a dhèanamh, gu bhith a' leigeil le luchd-obrach clasaichean ionnsachadh na Gàidhlig a dhèanamh, a thaobh Leasachadh Proifeiseanta Leantainneach (CPD). Tha dreuchd riatanach aig prìomh oifigearan gus seo a thoirt gu buil. • Co-obrach, ma dh'fheumar, le buidhnean poblach eile, gus buidhnean seasmhach (sustainable cohorts) de luchd-ionnsachaidh a chruthachadh. • Cùm sùil air an àireamh den luchd-obrach a tha a' frithealadh chlasaichean Gàidhlig thairis air a' Chomhairle, agus an àireamh nach eil a' leantainn

	orra leis na clasaichean, gus solar chlasaichean a leasachadh agus duilgheadasan sam bith le seo a chur ceart. Deasaich geàrr-chunntas de na prìomh amasan a dh'fheumar gus ionnsachadh cànan an luchd-obrach a leasachadh. • Dèan cinnteach gu bheil cothroman gu leòr aig luchd-obrach agus Buill am beachdan a thoirt seachad air na clasaichean, gus an urrainnear na clasaichean as fheàrr a leasachadh. • Dèan cinnteach gu bheil maoineachadh ann gus nach bi aig luchd-obrach agus Buill a phàigheadh airson nan clasaichean. • Cuir seiseanan tràanaidh meadhanan Gàidhlig air dòigh dha Buill. • Leasaich duilleag le taic Gàidhlig dhan luchd-obrach, a' gabhail a-steach faidhleachan-fuaim le abairtean agus briathrachas Gàidhlig a chleachdar san àite-obrach, agus cuir seo air Duilleagan Luchd-obrach air an eadra-lìon.
Ceann-latha mar thargaid	Fad beatha a' Phlana
Uallach	Àrd-oifigear, Stiùirichean, Ceannardan Sheirbheisean, le e-Sgoil agus Learning Shop na Comhairle ann an co-bhann ri UHI Innse Gall

Toradh a thathar a' moladh	Cleachdadh na Gàidhlig Tha luchd-obrach na Comhairle agus Buill le sgilean Gàidhlig air am brosnachadh ann a bhith a' cleachdadh Gàidhlig nas trice.
Cleachdadh an-dràsta	Tha toraidhean sgrùdaidhean air sgilean Gàidhlig a' sealltainn gu bheil cleachdadh na Gàidhlig am measg Buill agus luchd-obrach na Comhairle aig ìre àrd ann an suidheachaidhean foirmeil is neo-fhoirmeil.
Gnìomhan a dhìth	• Brosnaich Ceannardan Sheirbheisean le sgilean Gàidhlig gus deagh eisimpleir a shealltainn dhan luchd-obrach le bhith a' cleachdadh Gàidhlig nuair as urrainn dhaibh. • Brosnaich Cathraichean Chomataidhean aig a bheil sgilean Gàidhlig gus deagh eisimpleir a shealltainn le bhith a' cleachdadh Gàidhlig, agus aig toiseach choinneamhan, cuir ann an cuimhne an fheadhainn a tha an làthair gum faod iad Gàidhlig a chleachdadh mar chòir. • Leasaich agus cuairtich notaichean stiùiridh dhan luchd-obrach air deagh chleachdadh a thaobh a bhith a' cleachdadh Gàidhlig, a thaobh Poileasaidh Gàidhlig, Ro-innleachd Chorpóra, agus Plana Cànan

	na Comhairle, agus cuidich ann a bhith a' cruthachadh feallsanachd Gàidhlig nas làidire sa Chomhairle. Dèan sgrùdadh mionaideach am measg an luchd-obrach gu lèir gus faighinn a-mach cuin agus càit a bhios iad a' cleachdadh Gàidhlig as trice is as lugha, agus faigh a-mach a bheil adhbharan ann a tha a' cur bacadh air cleachdadh na Gàidhlig.
Ceann-latha mar thargaid	Air feadh beatha a' Phlana
Uallach	Àrd-oifigear, Stiùirichean, Ceannardan Sheirbheisean, agus Sgioba na Gàidhlig

Toradh a thathar a' moladh	Mothachadh na Gàidhlig Thèid seiseanan mothachadh na Gàidhlig a libhrigeadh do luchd-obrach na Comhairle agus do Bhuill, le prìomhachas do phrìomh-oifigearan agus don luchd-obrach a bhios a' dèiligeadh gu dìreach leis a' phoball.
Cleachdadh an-dràsta	Tha tuigse aig an luchd-obrach agus Buill gu bheil Gàidhlig cudromach ann an obair na Comhairle agus sna coimhearsnachdan. Thathar a' cumail fiosrachadh ris an luchd-obrach is Buill mu chothroman ionnsachadh na Gàidhlig agus mu leasachaidhean na Gàidhlig.
Gnìomhan a dhìth	- Cuir seiseanan mothachadh na Gàidhlig air dòigh do luchd-obrach agus do Bhuill a tha air ùr-tòiseachadh, agus airson prìomh-oifigearan agus an luchd-obrach a bhios a' dèiligeadh gu dìreach leis a' phoball. - Cuir barrachd fiosrachaidh a-mach chun luchd-obrach agus gu Buill mu naidheachdan agus leasachaidhean ann an saoghal na Gàidhlig, agus mu chothromn ionnsachaidh.
Ceann-latha mar thargaid	Fad beatha a' Phlana
Uallach	Àrd-oifigear, Sgioba na Gàidhlig agus Oifigear Conaltradh Gàidhlig

Toradh a thathar a' moladh	Fastadh Thathar ag aithneachadh Gàidhlig mar sgil riatanach agus/no na buannachd ann am barrachd thuairisgeulan obrach gus comas na Comhairle ann a bhith a' libhrigeadh sheirbheisean Gàidhlig a dhèanamh nas èifeachdaiche. Nì seo soilleir gu bheil dealas dha-rìribh aig a' Chomhairle gus feachd-obrach dà-chànanach ffastadh.
Cleachdadh an-dràsta	Tha sreath de dhreuchdan ann far a bheil Gàidhlig riatanach agus na bhuannachd sa Chomhairle.
Gnìomhan a dhìth	Leudaich, an urra ri feumalachdan lagha, an àireamh de dhreuchdan far a bheil Gàidhlig riatanach agus na

	bhuannachd sa Chomhairle, gu h-àraid far a bheil gainnead de sholar Gàidhlig ann, mar obair cùram cloinne agus seirbheisean fheumalachdan taic a bharrachd (FTB). Cuir a-mach sanasan airson dreuchdan far a bheil Gàidhlig riatanach ann an Gàidhlig a-mhàin, agus dreuchdan far a bheil Gàidhlig na bhuannachd ann an cruth dà-chànanach. Gheibhear taic eadar-theangachaidh bho Sgioba na Gàidhlig.
Ceann-latha mar thargaid	Fad beatha a’ Phlana
Uallach	Ceannard GD agus Sgioba na Gàidhlig

3.2 DACHAIGH, 0-3 AGUS TRÀTH-BHLIADHNAICHEAN

CLÀRADH AGUS A’ CUR TAIC RI PÀRANTAN

Toradh a thathar a’ moladh	Meudaich an àireamh de chloinn a thèid an clàradh ann an sgoiltean-àraich FtG gu 70% ro dheireadh a’ Phlana seo (0-3 agus Tràth-bhliadhnaichean)
Cleachdadh an-dràsta	Thathar ag obair gu cruaidh gus clàraidhean FtG a mheudachadh às dèidh pandemic Covid-19
Gnìomhan a dhìth	- Lean oirnn le bhith a’ coileanadh is a’ cur am follais buannachdan a tha an lùib poileasaidh Gàidhlig mar Chiad Chànan airson clàraidhean sgoiltean-àraich gu P2, far an tèid clann a chlàradh ann am FtG mar bhun-roghainn, mura h-eil pàrantan gu sònraichte an aghaidh seo. - Obraich gu dlùth le pàrantan, agus an fheadhainn a tha an dùil a bhith nam pàrantan, gus buannachdan dà-chànanaich agus FtG a dh’àrdachadh. - Far a ghabhas e a dhèanamh, obraich le buidhnean eile gus FtG a bhrosnachadh do phàrantan agus an fheadhainn a tha an dùil a bhith nam pàrantan. - Cuir taic làidir ri ath-stèidheachadh bhuidhnean Pàrant is Pàiste air feadh nan Eilean. - Lean oirnn le bhith a’ libhrigeadh cùram cloinne agus foghlam ro-sgoile tro mheadhan na Gàidhlig ann an gach sgìre-sgoile. Dèilig sa bhad le duilgheadas sam bith a nochdas. - Lean oirnn le bhith a’ sgrùdadh adhartas cloinne, gus dèanamh cinnteach gun tèid dèiligeadh ri duilgheadasan sam bith a nochdas cho luath ’s as urrainn. Cuir coinneamhan air dòigh le pàrantan agus luchd-cùraim gus bruidhinn mu adhartas cloinne a dh’fheumar.

	Dèan cinnteach, tro dhealbhadh airson luchd-obrach ri leantainn agus prògram leasachaidh luchd-obrach, gum bi luchd-obrach gu leòr ann gus an targaid de 70% a choileanadh.
Ceann-latha mar thargaid	2027
Uallach	Stiùiriche Roinn an Fhoghlaim, Sgilean agus Sheirbheisean Cloinne, Seirbheis Tràth-bhliadhnaichean, Manaidsear Foghlaim Gàidhlig, Co-òrdanaiche Tràth-bhliadhnaichean Gàidhlig

Toradh a thathar a' moladh	Barrachd conaltraidh le pàrantan agus an fheadhainn a tha an dùil a bhith nam pàrantan mu bhuannachdan dà-chànanais (0-3 agus Tràth-bhliadhnaichean)
Cleachdadh an-dràsta	Tha Manaidsear Foghlaim Gàidhlig agus Co-òrdanaiche Tràth-bhliadhnaichean Gàidhlig air tòrr obair a dhèanamh ann a bhith a' conaltradh le pàrantan agus an fheadhainn a tha an dùil a bhith nam pàrantan mu bhuannachdan FtG.
Gnìomhan a dhìth	- Dèan sgrùdadh air stuthan a tha rim faighinn an-dràsta a tha ag àrdachadh dà-chànanais is FtG. - Dèan cinnteach gu bheil stuthan rim faighinn fad is farsaing, agus gu bheil luchd-obrach, leithid oifigearan-slàinte is luchd-obrach Tràth-bhliadhnaichean, gan àrdachadh gu cunbhalach. - Obraich gu dlùth le pàrantan, luchd-cùraim agus an fheadhainn a tha an dùil a bhith nam pàrantan, gus buannachdan dà-chànanais a dh'àrdachadh, m.e. lean oirnn le bhith ag ath-stèidheachadh bhuidhnean Pàrant is Pàiste air feadh nan Eilean. - Cuir seiseanan oideachadh-lìn (webinars) agus goireasan eile air dòigh a bhios a' brosnachadh bhuannachdan FtG dha pàrantan.
Ceann-latha mar thargaid	Fad beatha a' Phlana
Uallach	Manaidsear Foghlaim Gàidhlig, Co-òrdanaiche Tràth-bhliadhnaichean Gàidhlig, Aonad Ioma-mheadhan

Toradh a thathar a' moladh	Solarachadh de bharrachd chothroman ionnsachadh na Gàidhlig do phàrantan còmhla ris an cuid cloinne (0-3 agus Tràth-bhliadhnaichean)
Cleachdadh an-dràsta	Tha measgachadh de chothroman ionnsachaidh Gàidhlig ann do phàrantan, luchd-cùraim agus do chloinn.
Gnìomhan a dhìth	Dèan cinnteach gu bheil measgachadh de chothroman ionnsachaidh Gàidhlig ann airson pàrantan agus luchd-cùraim a tha a' beachdachadh air FtG airson an cuid cloinne aig an ìre as tràithe, gus taic a chur ri ionnsachadh na cloinne.

	• Dèan sgrùdadh air stuthan ionnsachaidh a tha rim faighinn an-dràsta, agus faigh a-mach a bheil beàrnan sam bith ann an solar chothroman ionnsachaidh. • Lean oirnn le bhith a’ tabhann sreath de thachartasan a tha a’ toirt cothrom do chloinn agus do phàranatan Gàidhlig a chleachdadh còmhla ri chèile ann an suidheachadh taiceil, m.e. seiseanan Bookbug Gàidhlig, <i>Leugh & Seinn le Linda</i>, seiseanan <i>Dug’s Discovery Den</i>, <i>Tachartasan Teaghlaich</i>, agus seiseanan <i>Thig a Chluich</i>. Ma ghabhas e a dhèanamh, cuir tachartasan air dòigh rè shaor-laithean na sgoile. • Lean oirnn le bhith a’ cur air dòigh seiseanan Ionnsachadh Teaghlaich Gàidhlig air-loidhne, a tha a’ gabhail a-steach leughadh teaghlaich, seiseanan taic le obair-dachaigh, cothroman còmhraidh a bharrachd, agus leasan gu sònraichte do phàranatan agus luchd-cùraim gus am misneachd sa Ghàidhlig a leasachadh. • Lean oirnn le bhith a’ leasachadh ghoireasan airson ionnsachadh na Gàidhlig, m.e. an obair a thathar a’ dèanamh an-dràsta gus app a leasachadh do chloinn 0-3 agus am pàranatan/luchd-cùraim, a bhios a’ gabhail a-steach seiseanan Bookbug, òrain le Fèisean nan Gàidheal, agus susbaint bhideo gu sònraichte a’ gabhail a-steach briathrachas a thathar a’ cleachdadh ann am foghlam Tràth-bhliadhnaichean. • Dèan cinnteach gum bi cothrom aig a h-uile pàrant no neach-cùraim de phàiste ann am FtG air prògram luchd-ionnsachaidh Gàidhlig agus lìon-taic coimhearsnachd-ionnsachaidh, agus adhartaich làrach-lìn <i>Gaelic4parents</i>, a bhios a’ toirt seachad goireasan agus taic do phàrantan. • Lean oirnn le bhith a’ leasachadh co-obrachadh èifeachdach le oifigearan Comunn nam Pàrant, agus dèan cinnteach, ann an co-bhann ri oifigearan Comunn na Gàidhlig, gu bheilear a’ cur taic ri cleachdadh na Gàidhlig san dòigh as èifeachdaiche sa choimhearsnachd.
Ceann-latha mar thargaid	Fad beatha a’ Phlana
Uallach	Manaidsear Foghlaim Gàidhlig, Co-òrdanaiche Tràth-bhliadhnaichean Gàidhlig, Aonad Ioma-mheadhan

CO-OBACHADH LE BUIDHNEAN EILE

Toradh a thathar a’ moladh	Stèidheachadh de lìonraidhean nàiseanta FtG airson nan Tràth-bhliadhnaichean le cuideam gu h-àraid air
----------------------------	---

	cuimseachd (moderation) agus air a bhith a' co-roinneadh ghoireasan (Tràth-bhliadhnaichean)
Cleachdadh an-dràsta	Thathar ag obair gus barrachd lìonraidhean a chur air cois.
Gnìomhan a dhìth	- Dèan sgrùdadh air na lìonraidhean a tha ann an-dràsta airson luchd-teagaisg FtG. - Thoir spionnadh air obair gus lìonraidhean eifeachdach a bharrachd a leasachadh do luchd-teagaisg FtG. - Dèan cinnteach gun urrainnear goireasan iomchaidh a cho-roinneadh gu furasta, m.e. tro ghoireasan air-loidhne mar SharePoint. - Obraich le Foghlam Alba gus tachartasan cuimseachd a dh'àrdachadh a tha freagarrach a thaobh ìre foghlaim agus cuspair ann an sgoiltean.
Ceann-latha mar thargaid	Fad beatha a' Phlana
Uallach	Stiùiriche Roinn an Fhoghlaim, Sgilean agus Sheirbheisean Cloinne, Ceannardan Sgoiltean, agus Manaidsear Foghlaim Gàidhlig

CURRAICEALAM

Toradh a thathar a' moladh	Libhrigeadh de churraicealam Gàidhlig gu buileach, agus a bhith a' cur ris an sreath de chuspairean a tha ri fhaighinn gus taic a chur ri sgoilearan agus am pàranatan ann a bhith ag ionnsachadh Gàidhlig. (0-3 agus Tràth-bhliadhnaichean)
Cleachdadh an-dràsta	'S ann tro mheadhan na Gàidhlig a-mhàin a tha an curraicealam, agus thathar a' leasachadh chothroman ionnsachaidh eile gu cunbhalach.
Gnìomhan a dhìth	- Dèan cinnteach gum bi libhrigeadh curraicealam nan Tràth-bhliadhnaichean tro mheadhan na Gàidhlig a-mhàin, a thaobh comhairle ann an stiùireadh Curraicealam airson Sàr-mhaitheis. - Feumar Trath-ionnsachadh agus cùram cloinne Gàidhlig a libhrigeadh le luchd-cleachdaidh aig a bheil teisteanasan iomchaidh sa Gàidhlig, agus as urrainn bogadh sa Ghàidhlig gu lèir a libhrigeadh do chloinn tro chluich, òrain, sgeulachdan, thachartasan agus gheamannan. - Ma bhios clann ann am foghlam tro mheadhan na Beurla (FtB) agus clann FtG san aon àrainn-sgoile, (a thaobh solar 1,140 uair de thrath-ionnsachadh agus cùram cloinne saor 's an-asgaidh fon sgeama Riaghaltas na h-Alba), dèan cinnteach nach bi seo a' toirt droch bhuaidh air mar a thathar a' libhrigeadh bogadh sa Ghàidhlig do chloinn FtG.

	• Obraich le buidhnean eile gus dèanamh cinnteach gu bheil sreath de roghainnean FtG ann dha pàranatan agus an clann aig an ìre as tràithe. • Dèan cinnteach gum bi slighean adhartais (progression pathways) ann dha luchd-ionnsachaidh inbheach a tha leantainneach, sùbailteach, rianail, agus a bhios a' gabhail a-steach teisteanasan ma tha sin iomchaidh.
Ceann-latha mar thargaid	Fad beatha a' Phlana
Uallach	Stiùiriche Roinn an Fhoghlaim, Sgilean agus Sheirbheisean Cloinne, Manaidsear Foghlaim Gàidhlig, e-Sgoil

Toradh a thathar a' moladh	Dèan sgrùdadh air curraicealam FtG agus leasachadh ghoireasan gus suim a thoirt air cànanachas (linguistics) agus cultar (0-3 agus Tràth-bhliadhnaichean)
Cleachdadh an-dràsta	Tha obair a' leantainn air seo.
Gnìomhan a dhìth	• Gluais air falbh bho bhith a' cleachdadh ghoireasan eadar-theangaichte nach eil a' gabhail a-steach an cleachdadh as fheàrr a thaobh cànanachas, agus leasaich goireasan gu sònraichte airson Gàidhlig na àite. • Gabh comhairle bho eòlaichean ann an cànanachas agus cultar ann a bhith a' sgrùdadh agus a' leasachadh ghoireasan.
Ceann-latha mar thargaid	Fad beatha a' Phlana
Uallach	Stiùiriche Roinn an Fhoghlaim, Sgilean agus Sheirbheisean Cloinne, Ceannardan Sgoiltean, Manaidsear Foghlaim Gàidhlig, e-Sgoil

Toradh a thathar a' moladh	A' cur cuideam as ùire ann an curraicealam Tràth-bhliadhnaichean (Eòlas & Toraidhean) air sgilean Gàidhlig èisteachd agus labhairt nan sgoilearan (Tràth-bhliadhnaichean)
Cleachdadh an-dràsta	Air sgàth pandemic Covid-19 agus a' ghlasadh-sìos, bha aig a' Chomhairle Curraicealam Ath-bheothachadh na Gàidhlig a leasachadh, ag aithneachadh gun do thug Covid-19 droch bhuaidh air ionnsachadh na Gàidhlig am measg sgoilearan, (gu h-àraid a thaobh sgilean èisteachd agus labhairt).
Gnìomhan a dhìth	• Leasaich comhairle agus stiùireadh stèidhichte air eisimpleirean de dheagh chleachdadh agus rannsachadh eadar-nàiseanta. • Leasaich stuth àradachaidh a bhios a' mìneachadh an adhbhair airson an dòigh obrachaidh seo, agus a bhios a' sealltainn nam buannachdan a tha na lùib dha luchd-teagaisg, luchd-cùraim agus pàrantan.

	• Tabhainn sreath de ghoireasan foghlaim a tha freagarrach airson foghlam Tràth-bhliadhnaichean sa chlas agus taobh a-muigh na sgoile, a tha a' toirt cothrom dha clann Gàidhlig a chleachdadh, m.e. <i>Leugh agus Seinn le Linda</i>. • Cuir cothroman CLPL air dòigh dha luchd-teagaisg.
Ceann-latha mar thargaid	Fad beatha a' Phlana
Uallach	Stiùiriche Roinn an Fhoghlaim, Sgilean agus Sheirbheisean Cloinne, Ceannardan Sgoiltean, Manaidsear Foghlaim Gàidhlig

LUCHD-OBACH AGUS TRÈANADH

Toradh a thathar a' moladh	Meudaich an àireamh de luchd-obrach as urrainn foghlam 0-3 agus Tràth-bhliadhnaichean a libhrigeadh (0-3 agus Tràth-bhliadhnaichean)
Cleachdadh an-dràsta	Bidh a' Chomhairle a' libhrigeadh sheirbheisean 0-3 agus Tràth-bhliadhnaichean aig ìre shàr-mhath, ach feumar barrachd luchd-obrach le sgilean Gàidhlig.
Gnìomhan a dhìth	• Dèan ath-sgrùdadh air a' phròiseas fastaidh gus prìomhachas a thoirt do Ghàidhlig agus an àireamh mhòr de chloinn ann am FtG agus am feumalachdan. Far a bhios e iomchaidh, b' urrainnear dreuchdan bàna ainmeachadh mar dhreuchdan far a bheil Gàidhlig riatanach no na bhuannachd. • Ainmich cothroman obrach far a bhiodh sgilean cànan Gàidhlig na bhuannachd. • Brosnaich gu làidir, a thaobh CLPL, luchd-obrach Tràth-bhliadhnaichean ann a bhith a' dèanamh chlasaichean agus trèanadh ionnsachadh na Gàidhlig. Feumaidh cothrom a bhith aig luchd-obrach faochaidh (relief staff) trèanadh Gàidhlig a dhèanamh nuair a dh'fheumar. • Lean oirnn le bhith a' toirt seachad slighean adhartais fastaidh airson dreuchdan Tràth-bhliadhnaichean, agus meudaich cothroman gus prìomh-oifigearan fhastadh. • Àrdaich cùrsa SVQ 3 Seirbheisean Sòisealta (Clann agus Daoine Òga) (ìre SCQF 7) tro mheadhan na Gàidhlig, (a tha freagarrach dhan fheadhainn a tha ann an obair agus a tha airson teisteanas foirmeil fhaighinn), agus am Preantasachd Bun-ìre ann an Seirbheisean Sòisealta (Clann agus Daoine Òga) (cùrsa ìre SCQF 6) tro mheadhan na Gàidhlig, gus cuideachadh le fastadh do dhreuchdan 0-3 agus Tràth-bhliadhnaichean.

	- Fastaich Preantasan Neach-cleachdaidh Togail Cànan Gàidhlig, gus cuideachadh luchd-teagaisg ann a bhith a' cur ri ionnsachadh na Gàidhlig am measg clann FtG. Bidh seo mar phàirt den obair airson cùrsa SVQ 3 Seirbheisean Sòisealta (Clann agus Daoine Òga). - Lean oirnn le bhith a' dèanamh cinnteach gum feum Preantasan na Comhairle, a' gabhail a-steach Preantasan cùram cloinne, prògram ionnsachadh na Gàidhlig a dhèanamh mar chùmhnannt dhen chùmhnannt obrach aca. Nì seo cinnteach gun tèid barrachd luchd-obrach ann an cùram cloinne fhastadh le Gàidhlig mar sgil riathanach. - Brosnaich sgoilearan FtG aig an ìre as Àirde (Senior Phase), fon phrògram Leasachadh an Fheachd-obrach Òg (DYW), ann a bhith a' cuideachadh luchd-obrach 0-3 agus Tràth-bhliadhnaichean, 's cothrom a thoirt dhaibh aig an aon àm air slighe adhartais ann am fastadh Gàidhlig.
Ceann-latha mar thargaid	Fad beatha a' Phlana
Uallach	Stiùiriche Roinn an Fhoghlaim, Sgilean agus Sheirbheisean Cloinne, Ceannard GD, Manaidsear Sheirbheisean So-fhastachd

FEUMALACHDAN TAIC A BHARRACHD (FTB)

Toradh a thathar a' moladh	Cur ri solar FTB tro mheadhan na Gàidhlig tro bhith a' cleachdadh teicneòlas (Tràth-bhliadhnaichean)
Cleachdadh an-dràsta	'S urrainnear tòrr a dhèanamh gus seirbheisean taice FTB a leasachadh.
Gnìomhan a dhìth	- Obraich còmhla ri Ùghdarrasan Ionadail eile gus comas an luchd-obrach a tha ri fhaighinn a mheasadh. - Stèidhich lìonra nàiseanta FTB agus cuir co-òrdanaiche ann an dreuchd. - Thoir seachad trèanadh do luchd-obrach ann a bhith a' libhrigeadh agus a' comasachadh solar FTB. - Cuir ri cothroman CLPL dhan luchd-obrach tro bhith a' comasachadh libhrigeadh teagasg speisealta. - Libhrig seiseanan do chloinn le feumalachdan taic a bharrachd mar phàirt de dh'ionnsachadh Teaghlaich.
Ceann-latha mar thargaid	Fad beatha a' Phlana
Uallach	Stiùiriche Roinn an Fhoghlaim, Sgilean agus Sheirbheisean Cloinne, Manaidsear Foghlaim Gàidhlig, Co-òrdanaiche Tràth-bhliadhnaichean Gàidhlig

3.3 FOGHLAM: BUN-SGOIL, ÀRD-SGOIL AGUS FOGHLAM ÀS DÈIDH NA SGOILE

CLÀRADH AGUS A' CUR TAIC RI PÀRANTAN

Toradh a thathar a' moladh	Meudaich an àireamh de chloinn a tha clàraichte ann an sgoiltean FtG aig P1 gu 70% ro dheireadh a' Phlana seo (Bun-sgoil)
Cleachdadh an-dràsta	Le bhith a' lìbhrigeadh Poileasaidh Gàidhlig mar Chiad Chànan o chionn beagan bhliadhnaichean, tha mòr-chuid sheasmhach de chlàraidhean aig P1 a-nis air feadh nan Eilean ann am FtG.
Gnìomhan a dhìth	• San eadar-ghluasad (transition) bho sgoil-àraich FtG gu P1 FtG, leanaidh sinn oirnn le bhith ag obair gu dlùth le pàrantan agus luchd-cùraim gus buannachdan dà-chànanais agus FtG a dh'àrdachadh. • Obraichidh ceannardan sgoiltean le pàrantan gus toirt orra an cuid cloinne a chlàradh ann am FtG, san eadar-ghluasad bho sgoil-àraich FtG gu P1 FtG. • Lean oirnn le bhith a' sgrùdadh adhartas cloinne, gus dèanamh cinnteach gun tèid dèiligeadh ri duilgheadasan cho luath 's as urrainn. Cùm coinneamhan le pàrantan is luchd-cùraim gus bruidhinn mu adhartas. • Cùm sùil air an àireamh de chloinn ann am bun-sgoiltean FtG a tha a' fàgail, agus cùm coinneamhan gu luath le pàrantan agus luchd-cùraim gus bruidhinn mu na h-adhbharan airson seo. Dèan rannsachadh bliadhnail air na h-adhbharan a th' aig cuid de phàrantan airson 's gum bi iad a' clàradh an clann ann am FtB an àite FtG. • Dèan cinnteach, tro dhealbhadh airson luchd-obrach ri leantainn agus prògram leasachaidh luchd-obrach, gum bi luchd-obrach gu leòr ann gus an targaid de 70% a choileanadh.
Ceann-latha mar thargaid	2027
Uallach	Stiùiriche Roinn an Fhoghlaim, Sgilean agus Sheirbheisean Cloinne, Manaidsear Foghlaim Gàidhlig

Toradh a thathar a' moladh	Cuir ris an sreath de chothroman ionnsachadh cànan a tha ri fhaighinn a bheireas taic do phàrantan de chloinn ann am FtG (Bun-sgoil agus Àrd-sgoil)
Cleachdadh an-dràsta	Tha sreath de chothroman ionnsachadh na Gàidhlig ann dha pàrantan agus luchd-cùraim, agus airson ionnsachadh teaghlaich.

Gnìomhan a dhìth	- Dèan sgrùdadh air goireasan ionnsachaidh agus teagaisg a tha rim faighinn an-dràsta, agus faic a bheil beàrnann ann an solar nan goireasan. - Cuir ri chèile prògraman agus goireasan paidhleit subailteach ann an co-bhann ri buidhnean-fòcais pàrant m.e. clasaichean aghaidh-ri-aghaidh, clasaichean air-loidhne, clasaichean oidhche. - Obair le buidhnean eile gus dèanamh cinnteach gu bheil measgachadh de chothroman ionnsachaidh ri fhaighinn dha pàranatan agus luchd-cùraim aig an ìre as tràithe, a chuireas taic ri ionnsachadh an clann. Bhiodh seo a’ gabhail a-steach: sreath de chlasaichean <i>SpeakGaelic</i>; clasaichean <i>Ùlpan</i>; clasaichean còmhraidh aig diofar ìrean; <i>Cothrom Cabadaich</i>, an cearcall còmhraidh air-loidhne; clasaichean gràmair <i>Gaelic for Fluent Speakers</i>; clasaichean <i>Gaelic for Work Purposes</i>; cùrsaichean agus modalan Gàidhlig OGE; agus clasaichean Gàidhlig Nàiseanta⁵ agus Àrd-ìre. - Dèan cinnteach gum bi cothrom aig a h-uile pàrant de chloinn ann am FtG air prògram luchd-ionnsachaidh Gàidhlig agus lìon-taic ionnsachadh coimhearsnachd. - Dèan cinnteach gum bi slighean adhartais ann dha luchd-ionnsachaidh inbheach a tha leantainneach, rianail, agus a bhios a’ gabhail a-steach teisteanasan ma tha sin iomchaidh. - Co-obrach, ma dh’fheumar, le buidhnean poblach eile, gus buidhnean seasmhach de luchd-ionnsachaidh a chruthachadh, no airson a chur ris mar a tha iad ag ionnsachadh. - Lean oirnn le bhith a’ cur air dòigh seiseanan Ionnsachadh Teaghlaich Gàidhlig, a’ gabhail a-steach leughadh teaghlaich, seiseanan taic le obair-dachaigh, cothroman còmhraidh a bharrachd, agus leasan gu sònraichte do phàranatan agus luchd-cùraim gus am misneachd sa Ghàidhlig a leasachadh. - Adhartaich goireasan mar an làrach-lìn, <i>Gaelic4parents</i>, a bhios a’ toirt seachad taic practaigeach airson pàrantan, m.e. le obair dachaidh Gàidhlig.
Ceann-latha mar thargaid	Fad beatha a’ Phlana
Uallach	Stiùiriche Roinn an Fhoghlaim, Sgilean agus Sheirbheisean Cloinne, Àrd-oifigearan Foghlaim, e-Sgoil

Toradh a thathar a’ moladh	Barrachd taice agus misneachaidh airson sgoilearan nach eil ann am FtG (Bun-sgoil agus Àrd-sgoil)
----------------------------	--

Cleachdadh an-dràsta	Bidh a' Chomhairle a' toirt seachad taic làidir airson ionnsachadh Gàidhlig far a bheil clann ann am FtB, a thaobh lomaire Ionnsachadh Cànan 1+2.
Gnìomhan a dhìth	• Amais air an àireamh de sgoilearan a tha ag ionnsachadh Gàidhlig a thaobh lomaire Ionnsachadh Cànan 1+2 a mheudachadh, le bhith a' cur taic ri ìrean eadar-ghluasaid, gu h-àraid bho bhun-sgoil gu àrd-sgoil. • Cuir barrachd taic ri sgoiltean FtB far an urrainnear Gàidhlig a dh'ionnsachadh mar chànan L2 no L3, mar phàirt de dh'lomaire Ionnsachadh Cànan 1+2. • Thoir seachad deagh chothroman do sgoilearan nach eil ann am FtG pàirt a ghabhail ann an tachartasan a tha ceangailte ri Gàidhlig, no ri curraicealam Luchd-ionnsachaidh na Gàidhlig. Far a ghabhas e a dhèanamh, bu chòir dha luchd-obrach le sgilean Gàidhlig làidir a bhith a' lìbrigeadh teagasg ann an clasaichean Foghlam Luchd-ionnsachadh na Gàidhlig (FLG). • Lean oirnn le bhith a' tabhann chùrsaichean Gàidhlig (Fileantaich) agus Gaelic (Luchd-ionnsachaidh) ann an S1 agus S2, agus brosnach sgoilearan ann a bhith a' leantainn orra le clasaichean Gàidhlig mar phàirt de na còirichean cànan aca. • Cuir pròiseact paidhleit air dòigh gus ionad bogaidh Gàidhlig a stèidheachadh airson sgoilearan le beagan, no gun, sgilean Gàidhlig, a bhios air an clàradh ann am bun-sgoil FtG an dèidh dhaibh sgoil eile gun solar FtG fhàgail.
Ceann-latha mar thargaid	Fad beatha a' Phlana
Uallach	Stiùiriche Roinn an Fhoghlaim, Sgilean agus Sheirbheisean Cloinne, Àrd-oifigearan Foghlaim, Ceannardan Sgoiltean

CO-OBACHADH LE BUIDHNEAN EILE

Toradh a thathar a' moladh	Stèidhich lìonraidhean FtG nàiseanta le cuideam gu h-àraid air cuimseachd agus air a bhith a' co-roinneadh ghoireasan (Bun-sgoil agus Àrd-sgoil)
Cleachdadh an-dràsta	Thathar ag obair an-dràsta gus barrachd lìonraidhean a stèidheachadh.
Gnìomhan a dhìth	• Dèan sgrùdadh air na lìonraidhean de luchd-teagaisg FtG a tha ann an-dràsta. • Thoir spionnadh air obair gus lìonraidhean èifeachdach a bharrachd a leasachadh do luchd-teagaisg FtG.

	- Dèan cinnteach gun urrainnear goireasan iomchaidh a cho-roinneadh gu furasta, m.e. tro ghoireasan air-loidhne mar SharePoint. - Obraich le Foghlam Alba gus tachartasan cuimseachd a dh'àrdachadh a tha freagarrach a thaobh ìre foghlaim agus cuspair ann an sgoiltean. - Obraich còmhla ri com-pàirtichean gus stuth margaideachd FtG a leasachadh.
Ceann-latha mar thargaid	Fad beatha a' Phlana
Uallach	Stiùiriche Roinn an Fhoghlaim, Sgilean agus Sheirbheisean Cloinne, Ceannardan Sgoiltean, e-Sgoil

CURRAICEALAM

Toradh a thathar a' moladh	Sgrùdadh a dhèanamh air curraicealam FtG agus air solar ghoireasan (Bun-sgoil agus Àrd-sgoil)
Cleachdadh an-dràsta	Tha obair a' leantainn air seo.
Gnìomhan a dhìth	- Dèan sgrùdadh air an sreath de chuspairean FtG a thathar a' tabhann, gus cuspairean nas practaigiche no nas dreuchdaile (vocational) a ghabhail a-steach cuideachd. Thathar an dòchas gun cuir sin stad air a' chrìonadh san àireamh de sgoilearan a bhios a' leantainn orra le foghlam Gàidhlig às dèidh S2, m.e. leasachadh cùrsa èiceo-thurasachd (eco-tourism) FtG airson sgoilearan Foghlam Farsaing Coitcheann (FFC). - Gluais air falbh bho a bhith a' cleachdadh ghoireasan eadar-theangaichte nach eil a' gabhail a-steach an cleachdadh as fheàrr a thaobh cànanachas, agus leasaich goireasan gu sònraichte airson Gàidhlig na àite. - Gabh comhairle bho eòlaichean ann an cànanachas agus cultar ann a bhith a' sgrùdadh agus a' leasachadh ghoireasan.
Ceann-latha mar thargaid	Fad beatha a' Phlana
Uallach	Stiùiriche Roinn an Fhoghlaim, Sgilean agus Sheirbheisean Cloinne, Ceannardan Sgoiltean, e-Sgoil

Toradh a thathar a' moladh	Cuir ris a' churraicealam le measgachadh de chothroman FtG taobh a-staigh is taobh a-muigh na sgoile gus bogadh sa Ghàidhlig a neartachadh (Bun-sgoil agus Àrd-sgoil)
Cleachdadh an-dràsta	Thathar ag obair gus a chur ris a' churraicealam, agus tha seo air a bhith mar phàirt cudromach de dh'ath-shlànachadh lìbhrigeadh foghlaim às dèidh pandemic Covid-19.
Gnìomhan a dhìth	Dèan sgrùdadh gus beàrnan ann an lìbhrigeadh teagasg FtG a lorg, agus co-obrach le com-pàirtichean gus aontachadh air an dòigh as fheàrr seo

	a chur ceart. Dèan sgrùdadh air buaidh nan dòighean-teagaisg ùra a chaidh a chleachdadh. • Àrdaich cothroman a tha ann airson co-obrachadh eadar sgoiltean agus ionnsachadh fo stiùir sgoilearan (pupil-led learning). • Cuir prògraman de thachartasan farpaiseach air dòigh, a' gabhail a-steach, m.e. farpaisean <i>Deasbad Beag</i> agus <i>Dìleab an t-Siorraidh</i> airson sgoilearan P4-7, prògraman iomlaid cultarail (cultural exchange), sgoiltean samhraidh, ionnsachadh air a' bhlàr a-muigh, a.m.s.a.a. • Leasaich prògraman TF ùr-ghnàthach de thachartasan, a' dèanamh cinnteach gu bheil iad seasmach is cosg-èifeachdach, m.e. a' cur farpais <i>Deasbad Beag</i> air-loidhne. • Leasaich prògraman de theagasg a chuireas ris a' churraicealam, le cuideam air sgilean labhairt Gàidhlig nan sgoilearan, m.e. seiseanan <i>Misneachd</i> airson sgoilearan P1-S6, a chaidh a leasachadh le e-Sgoil air sgàth an droch bhuaidh a bh' aig Covid-19 air sgilean agus misneachd nan sgoilearan ann a bhith a' bruidhinn sa Ghàidhlig. • Dèan cinnteach gum bi an àireamh as àirde de sgoilearan àrd-sgoil a' gabhail pàirt ann an cultar agus ealain na Gàidhlig, m.e. farpaisean nàiseanta mar <i>Deasbad Nàiseanta nan Àrd-sgoiltean</i> agus <i>FilmG</i>. • Ann an co-bhann ri Comunn na Gàidhlig (CnaG), lean oirnn le bhith a' cur luchd-obrach Gàidhlig an dreuchd bho luchd-obrach Ionnsachadh is Leasachadh Coimhearsnachd, gus sreath de thachartasan Gàidhlig taobh a-muigh a' churraicealaim sa choimhearsnachd do dh' òigridh a chur air dòigh. • Lean oirnn le bhith a' leasachadh a' churraicealaim Ghàidhlig do sgoilearan Bun-sgoil is Àrd-sgoil tro e-Sgoil gus a chur ri comas libhrigidh, agus airson a dhèanamh cinnteach gu bheil solar teagaisg fhìor-eòlaiche cothromach ann, às bith far a bheil sgoilearan. • Lean oirnn le bhith a' leasachadh chom-pàirteachasan le buidhnean foghlaim, ionadan ealain is buidhnean iomairt sòisealta eile, mar UHI Innse Gall, An Lanntair, Ceòlas, Stòrlann Nàiseanta na Gàidhlig agus CnaG, le cuideam air leasachadh sgilean Gàidhlig sgoilearan, an dà chuid sa chlas fhèin agus sa choimhearsnachd.
--	---

	Lean oirnn le bhith a' cur taic ri iomairtean a bhios a' gabhail a-steach spòrs tro mheadhan na Gàidhlig, mar an fharpais ball-coise Gàidhlig <i>Cuach na Cloinne</i> airson sgoilearan air feadh nan Eilean.
Ceann-latha mar thargaid	Fad beatha a' Phlana
Uallach	Stiùiriche Roinn an Fhoghlaim, Sgilean agus Sheirbheisean Cloinne, Ceannardan Sgoiltean, e-Sgoil

Toradh a thathar a' moladh	Comasachadh co-ionannachd ann a bhith a' faighinn cothrom air teisteanasan SQA (Sgoilearan aig an Ìre as Àirde an Àrd-sgoil)
Cleachdadh an-dràsta	Gaelic (Luchd-ionnsachaidh), Gàidhlig (Fileantaich), agus tha Cruinn-eòlas, Eachdraidh, Nuadh-eòlas, Eòlas Creideimh agus Moraltachd, Ceòl, Ealain, agus Spàinntis rim faighinn mar chuspairean FtG.
Gnìomhan a dhìth	- Obraich le SQA gus a chur ris, ma ghabhas e a dhèanamh, an sreath de chuspairean FtG a tha ri fhaighinn le teisteanas SQA. - Dèan sgrùdadh air puingeann tariff SQA/puingean UCAS gus dèanamh cinnteach gu bheil inbhe theisteanasan FtG SQA aig an ìre cheart. - Cuir ro-innleachdan air dòigh a bhios a' cruthachadh na h-àireimh as motha de chothroman a leigeas le sgoiltean obrachadh còmhla, le sùil air a bhith a' toirt chothroman dha sgoilearan teisteanasan Gàidhlig fhaighinn ann an dòigh sheasmhach agus chosg-èifeachdach.
Ceann-latha mar thargaid	Fad beatha a' Phlana
Uallach	Stiùiriche Roinn an Fhoghlaim, Sgilean agus Sheirbheisean Cloinne, e-Sgoil

DEASACHADH SGOILEARAN AIRSON AN T-SAOGHAL OBRACH

Toradh a thathar a' moladh	Àrdachadh a dhèanamh air teisteanasan ionnsachadh gnìomhaichte (applied learning) Gàidhlig agus cuideam a chur air feumalachd ghreisean gnìomhachais Gàidhlig (Sgoilearan aig an Ìre as Àirde an Àrd-sgoil)
Cleachdadh an-dràsta	Bidh a' Chomhairle a' toirt seachad sreath de thaic airson sgoilearan gus an deasachadh airson an t-saoghal obrach às dèidh na sgoile.
Gnìomhan a dhìth	- Leasaich an sreath de, agus cothrom air, theisteanasan ionnsachadh gnìomhaichte gus dèanamh cinnteach gu bheilear a' cleachdadh Gàidhlig ann an suidheachaidhean practaigeach. - Dèan sgrùdadh air greisean gnìomhachais FtG, agus thoir seachad stiùireadh airson fastaichean agus

	sgoilearan. Faigh a-mach a bheil beàrnann ann, agus ciamar a chuirear sin ceart. • Àrdaich Gàidhlig tro sheiseanan DYW, a tha eadar-ghnìomhach (interactive) agus co-cheangailte ri obair, gus sgoilearan a dheasachadh airson an t-saoghal obrach. • Lean oirnn le bhith a' libhrigeadh Phreantasachdan Bun-ìre sa Ghàidhlig, m.e. anns na Meadhanan Cruthachail & Didseatach agus ann an Seirbheisean Sòisealta & Cùram-slàinte. Leudaich solar Phreantasachdan nuair a bhios cothroman ann. • Cleachd ro-innleachdan obrach òigridh Riaghaltas na h-Alba, mar <i>Insight</i> agus Aontaidhean Dèanadais 16+ (16+ Activity Agreements) gus cuideachadh ann a bhith a' deasachadh dhaoine òga airson an t-saoghal obrach Gàidhlig.
Ceann-latha mar thargaid	Fad beatha a' Phlana
Uallach	Stiùiriche Roinn an Fhoghlaim, Sgilean agus Sheirbheisean Cloinne, Ceannardan Sgoiltean, e-Sgoil

FEALLSANACHD GHÀIDHLIG (GAELIC ETHOS)

Toradh a thathar a' moladh	Feallsanachd Ghàidhlig nas làidire ann an sgoiltean, a' ciallachadh gum bi barrachd cleachdadh na Gàidhlig ann, agus barrachd taice do dh'ionnsachadh na Gàidhlig am measg sgoilearan (Bun-sgoil agus Àrd-sgoil)
Cleachdadh an-dràsta	Bidh Prìomh-luchd-teagaisg Gàidhlig (Gaelic PTs) ag obair còmhla gus cleachdadh agus mothachadh na Gàidhlig a dh'àrdachadh, a' cur ris a' churraicealam Gàidhlig agus a' leasachadh thachartasan taobh a-muigh na sgoile.
Gnìomhan a dhìth	• Brosnaich luchd-teagaisg agus taice aig a bheil sgilean Gàidhlig gus an cleachdadh le sgoilearan nuair as urrainnear, a' gabhail a-steach suidheachaidhean taobh a-muigh na sgoile. Thèid deagh eisimpleir a shealltainn leis a' Phrìomh-luchd-teagaisg. • Cumaidh Prìomh-luchd-teagaisg Gàidhlig ann an àrd-sgoiltean orra le bhith ag obair còmhla gus Gàidhlig a dh'àrdachadh ann an sgoiltean agus tachartasan Gàidhlig taobh a-muigh na sgoile a leasachadh. • Dèan cinnteach gu bheil sgilean Gàidhlig aig luchd-obrach fàilteachaidh ann an sgoiltean, agus gun cleachd iad Gàidhlig nuair as urrainnear. Thèid trèanadh Gàidhlig a chur air dòigh ma dh'fheumar. • Dèan cinnteach gum bi Gàidhlig mar phàirt cudromach de thachartasan a tha a' gabhail a-steach sgoilearan gu lèir (whole-school activities) ann am bun-sgoiltean is ann an àrd-sgoiltean. Mar sin, nì

	cinnteach gum bi an àireamh as motha de sgoilearan a' gabhail pàirt ann an tachartasan ciùil agus dràma Gàidhlig. • Brosnaich agus dèan comasach teagasg foghlam corporra (P.E.) tro mheadhan na Gàidhlig ann am bun-sgoiltean nuair as urrainnear. • Lean oirnn le bhith a' brosnachadh ro-innleachdan mar sgeama suaicheantas na Gàidhlig (Gaelic badge scheme) airson sgoilearan S6, gus cleachdadh na Gàidhlig a mheudachadh am measg sgoilearan aig an ìre as Àirde, agus eadar na sgoilearan sin agus sgoilearan FFC. • Brosnaichidh luchd-teagaisg clann aig a bheil sgilean Gàidhlig, ach a tha ann am FtB, gus na sgilean seo a chleachdadh a dh'aindeoin sin. • Dèan cinnteach, nuair a bhios clann FtG agus clann FtB san aon bhun-sgoil, gum bi cothrom aig a h-uile sgoilear sgilean Gàidhlig ionnsachadh a dh'aindeoin sin, mar phàirt de FLG agus dhen Iomairt 1+2 airson ionnsachadh cànan.
Ceann-latha mar thargaid	Fad beatha a' Phlana
Uallach	Prìomh-luchd-teagaisg Gàidhlig, Ceannardan Sgoile

LUCHD-OBACH AGUS TRÈANADH

Toradh a thathar a' moladh	Cur ri taic airson luchd-teagaisg FtG (Bun-sgoil agus Àrd-sgoil)
Cleachdadh an-dràsta	Thathar a' cur taic ri, agus a' brosnachadh, luchd-teagaisg gus an tèid an ath-thrèanadh mar luchd-teagaisg FtG.
Gnìomhan a dhìth	• Brosnaich agus cuir taic ri luchd-teagaisg FtB aig a bheil sgilean Gàidhlig gus an tèid an ath-thrèanadh mar luchd-teagaisg FtG. • Obraich le buidhnean Trèanadh Luchd-teagaisg gus dòighean a leasachadh a bheireas taic leantainneach ri luchd-teagaisg FtG tron trèanadh aca, m.e. mar a tha e-Sgoil a' stiùireadh oileanaich PGDE Sabhal Mòr Ostaig gus teisteanas airson dàrna cuspair fhaighinn. • Dèan cinnteach gun tèid luchd-teagaisg a bha mar phàirt de phrògram taice a chur an dreuchd ann an dòigh a leigeas leotha an sgilean cànan a leasachadh. • Thoir seachad cothroman CLPL agus lìonra do luchd-teagaisg FtG nuair a bhios iad le teisteanas. • Obraich le buidhnean eile gus sreath de chothroman ionnsachadh na Gàidhlig a sholarachadh do luchd-teagaisg, a' gabhail a-steach: sreath de chlasaichean <i>SpeakGaelic</i>; clasaichean <i>Ùlpan</i>; clasaichean còmhraidh aig diofar ìrean; <i>Cothrom Cabadaich</i>, an

	cearcall còmhraidh air-loidhne; clasaichean gràmair <i>Gaelic for Fluent Speakers</i>; clasaichean <i>Gaelic for Work Purposes</i>; cùrsaichean agus modalan Gàidhlig OGE; agus clasaichean Gàidhlig Nàiseanta⁵ agus Àrd-ìre. - Dèan cinnteach gum bi slighean adhartais ann dha luchd-teagaisg gus an trèanadh mar luchd-teagaisg FtG, a tha leantainneach, subailteach, rianail, agus a bhios a' gabhail a-steach teisteanasan ma tha sin iomchaidh. - Adhartaich prògram <i>Go! Gaelic</i>, a bhios a' toirt seachad trèanadh, taic agus goireasan do luchd-teagaisg gus an urrainn dhan fheadhainn le sgilean Gàidhlig teagasg Gàidhlig a libhrigeadh mar chànan L2 no L3, bho Thràth-bhliadhnaichean chun Dàrna Ìre ann am bun-sgoiltean.
Ceann-latha mar thargaid	Fad beatha a' Phlana
Uallach	Stiùiriche Roinn an Fhoghlaim, Sgilean agus Sheirbheisean Cloinne, Ceannardan Sgoiltean, e-Sgoil

Toradh a thathar a' moladh	Tha plana fad-ùineach ann gus barrachd luchd-teagaisg fhasdadh ann an sreath de dhreuchdan (Bun-sgoil agus Àrd-sgoil)
Cleachdadh an-dràsta	Thathar ag obair air seo gus a choileanadh.
Gnìomhan a dhìth	- Dèan ath-sgrùdadh air a' phròiseas fastaidh gus prìomhachas a thoirt do Ghàidhlig agus an àireamh mhòr de chloinn ann am FtG agus am feumalachdan. Far a bhios e iomchaidh, b' urrainnear dreuchdan bàna ainmeachadh mar dhreuchdan far a bheil Gàidhlig riatanach no na bhuannachd. - Ainmich cothroman obrach far a bhiodh sgilean cànan Gàidhlig na bhuannachd. - Dèan sgrùdadh air an sreath de chuspairean FtG a thathar a' tabhann, gus cuspairean nas practaigiche no nas dreuchdaile a ghabhail a-steach cuideachd, agus dèan cinnteach, tro dhealbhadh airson luchd-obrach ri leantainn agus prògram leasachaidh luchd-obrach, gum bi luchd-obrach gu leòr ann gus FtG a libhrigeadh thairis air gach ìre. - Stèidhich slighean adhartais airson trèanadh luchd-teagaisg FtG ann an sreath nas fharsainghe de dhreuchdan, m.e. ann an eòlas-inntinn foghlaim (educational psychology) agus slànachadh cainnt is cànan, agus luchd-taice seòmar-teagaisg, a.m.s.a.a.
Ceann-latha mar thargaid	Fad beatha a' Phlana

Uallach	Stiùiriche Roinn an Fhoghlaim, Sgilean agus Sheirbheisean Cloinne, Prìomh-luchd-teagaisg Gàidhlig
---------	---

FEUMALACHDAN TAIC A BHARRACHD (FTB)

Toradh a thathar a' moladh	Cur ri solar FTB tro mheadhan na Gàidhlig (Bun-sgoil agus Àrd-sgoil)
Cleachdadh an-dràsta	Thathar a' feumachadh barrachd solar FTB FtG.
Gnìomhan a dhìth	- Fastaich barrachd luchd-obrach FtG ann an dreuchdan ceangailte ri eòlas-inntinn foghlaim agus slànachadh cainnt is cànan, gus taic a chur ri, m.e. sgoilearan le doille-fhaclan (dyslexia). - Ann am pròiseas sgrùdaidh sam bith, thèid beachdachadh air leasachaidhean FTB a dh'fheumar. - Co-obrach le Ùghdarrasan Ionadail eile gus luchd-obrach le comas teagaisg FTB a lorg. - Stèidhich lìonra FTB Gàidhlig nàiseanta agus cuir co-òrdanaiche ann an dreuchd. - Cuir trèanadh air dòigh do luchd-obrach gus an urrainnear solar FTB a libhrigeadh nas fheàrr. - Cuir ri cothroman Gàidhlig CLPL dhan luchd-obrach tro bhith a' comasachadh libhrigeadh teagasg speisealta.
Ceann-latha mar thargaid	Fad beatha a' Phlana
Uallach	Stiùiriche Roinn an Fhoghlaim, Sgilean agus Sheirbheisean Cloinne, Prìomh-luchd-teagaisg Gàidhlig, e-Sgoil

FOGHLAM ÀS DÈIDH NA SGOILE

Toradh a thathar a' moladh	Solar chlasaichean Gàidhlig a rèir fheumalachdan do dh'inbheach aig ìrean eadar-dhealaichte
Cleachdadh an-dràsta	Tha sreath de chothroman ionnsachaidh ann do luchd-ionnsachaidh inbheach.
Gnìomhan a dhìth	- Dèan sgrùdadh air stuthan ionnsachaidh agus teagaisg gus faighinn a-mach a bheil beàrn ann an solar teagaisg. - Obraich le buidhnean eile gus dèanamh cinnteach gu bheil measgachadh de dhòighean ionnsachaidh na Gàidhlig ann airson inbheach, a' gabhail a-steach clasaichean <i>SpeakGaelic</i>, clasaichean còmhraidh, clasaichean <i>Gaelic for Fluent Speakers</i>, cùrsaichean SQA, agus modalan OGE, a.m.s.a.a., agus gu bheil measgachadh de chlasaichean aghaidh-ri-aghaidh, air-loidhne no oidhche ri fhaighinn, gus an t-sùbailteachd as motha a thoirt do luchd-ionnsachaidh.

	• Dèan cinnteach gum bi slighean adhartais ann dha luchd-ionnsachaidh inbheach a tha leantainneach, sùbailteach, rianail, agus a bhios a' gabhail a-steach teisteanasan ma tha sin iomchaidh. • Co-obrach, ma dh'fheumar, le buidhnean poblach eile, gus buidhnean seasmhach de luchd-ionnsachaidh a chruthachadh, no airson a chur ris mar a tha iad ag ionnsachadh. • Lean oirnn le bhith ag iarraidh air Nuadh Pheantasan, daoine òga aois 16+ a tha dol tro thrèanadh obrach sa Chomhairle, clasaichean Gàidhlig a dh'fhrithéaladh mar phàirt den chùmnant obrach aca. • Thoir seachad treanadh FtG do Nuadh Pheantasan ann an sreath de dhreuchdan, a' gabhail a-steach cùram cloinne, turasachd, cùram sòisealta, agus mar luchd-taice cànan. • Lean oirnn le bhith a' ruith Sgeama Greis Gnìomhachais nan Oileanach airson oileanaich oilthighe agus colaiste sna h-Eileanan. • Leasaich an ìre aig a bheil sgilean cànan Gàidhlig luchd-obrach na Comhairle agus Com-pàirteachas Dealbhadh Coimhearsnachd gu lèir, agus an ìre aig a bheil sgilean Gàidhlig am measg phàrantan de chloinn ann am FtG, tro bhith a' leantainn oirnn le bhith a' solarachadh chlasaichean Gàidhlig saor an asgaidh.
Ceann-latha mar thargaid	Fad beatha a' Phlana
Uallach	Stiùiriche Roinn an Fhoghlaim, Sgilean agus Sheirbheisean Cloinne, e-Sgoil

3.4 COIMHEARSNACHDAN

Tha leasachadh na Gàidhlig ann an coimhearsnachdan nan Eilean Siar ceangailte gu dlùth ri agus a' fighe a-steach do leasachaidhean eile, mar leasachadh chothroman eaconomach, solar taigheadais air prìs reusanta, agus comas-ceangail (connectivity) didseatach, mar eisimpleir, agus bidh iad seo a' cur taic ri agus a' togail choimhearsnachdan seasmhach far an urrainn dha luchd-labhairt na Gàidhlig a dh'fhuireach agus a shoirbheachadh. Mar a bhios

Ro-innleachd Chorporra na Comhairle 2022-2027 ag ràdh:

Resilient communities and quality of life are measured by themes such as the Gaelic language and culture, our population and demographics, the natural environment, our crofting communities, housing quality and availability, transport and connectivity, the economy and jobs, community safety, health and wellbeing and support networks. These are all interconnected and do not stand alone as a measure of success.

The Comhairle's Gaelic Language Plan strengthens the Comhairle's educational, community and economic contribution.

Gu dearbh, tha leasachadh eaconomach agus leasachadh na Gàidhlig eismeil air a chèile. 'S e an adhbhar airson sin, gun deach a dhearbhadh gur e so-mhaoin eaconomach agus gnìomhachais a th' anns a' Ghàidhlig⁴, agus bidh leasachadh eaconomach, ri linn sin, a' cur taic ri coimhearsnachdan sna h-Eileanan far an urrainn dha luchd-labhairt na Gàidhlig a bhith a' fuireach agus ag obair. Air sgàth sin, tha iomadh ro-innleachd co-cheangailte ann a tha a' cur taic ri agus a' togail choimhearsnachdan, a' dèanamh cinnteach gu bheil leasachadh a' gabhail àite ann an dòigh iomlanach.

Tha Ro-innleachd Chorporra na Comhairle 2022-2027 am measg nan ro-innleachdan seo, a bhios a' mìneachadh mar a bhios a' Chomhairle a' cur taic ro-innleachdail ri coimhearsnachdan nan Eilean gach teirm gus an urrainn dhaibh soirbheachadh. Tha e a' gabhail a-steach na prìomhachasan agus toraidhean ro-innleachdail mar a leanas:

Neartaich an Eaconomaidh Ionadail

Toraidhean: bidh pròiseactan a tha fo sgeith an Islands Deal air an lìbhrigeadh; bidh airgead-tasgaidh didseatach a' lìbhrigeadh thoraidhean airson coimhearsnachdan; thèid airgead-tasgaidh a lìbhrigeadh airson ar togalaichean agus bun-structar; bidh ìre nas àirde de sgilean aig daoine sna coimhearsnachdan agus san luchd-obrach againn; agus bidh fàs ann an gnìomhachasan beaga agus meadhanach (SMEan) follaiseach.

Cuir taic ri Coimhearsnachdan Seasmhach tro bhith a' cur maitheas na beatha am feabhas

Toraidhean: bithear a' toirt taic do, agus ag àrdachadh, dualchas nàdarraich, cànan Gàidhlig agus cultar nan coimhearsnachdan; bithear a' lìbhrigeadh a' chùraim agus na taice a dh'fheumas daoine gus an urrainn dhaibh a bhith fallain agus neo-eisimeileach; bidh dealbhadh agus bun-structar a' freagairt air feumalachdan nan coimhearsnachdan; bidh ar coimhearsnachdan sàbhailte, ion-ghabhalach, agus seasmhach; agus bithear a' lùghdachadh neo-ionannachd agus bochdainn, agus ag àrdachadh gluasadachd sòisealta.

A thuilleadh air sin, tha Com-pàirteachas Dealbhadh Coimhearsnachd nan Innse Gall (CDCIG) a' gabhail a-steach buidhnean poblach sna h-Eileanan, a' Chomhairle nam measg, a bhios ag obair còmhla ri coimhearsnachdan gus seirbheisean nas fheàrr a lìbhrigeadh dhaibh. Bidh an CDCIG ag obair le coimhearsnachdan gus am **Plana Leasachaidh Thoraidhean Ionadail (PLTI) 2017-2027** a chur an gnìomh, (a chaidh a chur an àite Còrdadh Singilte Bhuilean 2013-2023 a bha ann bho thùs), agus bidh buileachadh Ro-innleachd Chorporra na Comhairle a' cur taic ri seo. Gus toraidhean nas fheàrr a lìbhrigeadh do na coimhearsnachdan, feumar aois chuibheasach nan coimhearsnachdan a lùghdachadh. Air sgàth sin, 's e prìomh amas a' PhLTI cothroman obrach làn-ùine le deagh phàigheadh airson luchd-obrach nas òige, le leasachadh sgilean na lùib, a lìbhrigeadh, a tha riatanach gus taic sheasmhach a chur ri coimhearsnachdan Gàidhlig. Thathar a' feumachadh barrachd taigheadais thapaidh ("smart" housing) air prìs reusanta sna h-Eileanan cuideachd, a chuireas taic ri àrdachadh sluaigh, agus tha cothroman

⁴ Ar Stòras Gàidhlig – *The Economic and Social Value of Gaelic as an Asset*, (Iomairt na Gàidhealtachd 's nan Eilean, Cèitean 2014).

ann cuid de roinnean a leasachadh tro bhith a’ cleachdadh sho-mhaoinean a tha ann mar-thà nas fheàrr. Tha seo a’ gabhail a-steach: Gàidhlig agus cultar na Gàidhlig; seilbheadaireachd coimhearsnachd; lùth ath-nuadhachail (renewables); agus turasachd. ’S e prìomh amas eile, cothroman àrdachadh dreuchd a chomasachadh gun a bhith aig daoine ris na h-Eileanan fhàgail, ris a chuireas fàs ann an solar chothroman foghlaim leantainniche agus àrd-ìre taic.

Tha ro-innleachdan eile sna h-Eileanan a bhios a’ fighe a-steach don Phlana Cànain Gàidhlig seo:

Tha **Ro-innleachd Turasachd Innse Gall 2030** a’ toirt cunntas air an ro-innleachd a dh’fheumar gus fàs ann an turasachd agus san eaconomaidh luchd-tadhail sna h-Eileanan a libhrigeadh, le buidhean-stiùiridh a tha a’ gabhail a-steach Turasachd Innse Gall, Iomairt na Gàidhealtachd ’s nan Eilean, Comhairle nan Eilean Siar agus VisitScotland. Thathar ag aithneachadh gu bheil àrdachadh cultar agus cànan na Gàidhlig ann an tachartasan turasachd tarraingeach do luchd-tadhail, mar eisimpleir ann am *Fèis Cheilteach Innse Gall* agus *Fèis Eilean Dorcha*, agus ann an sgoiltean samhraidh Ceòlas. Thathar cuideachd ag àrdachadh chothroman ionnsachaidh Gàidhlig don luchd-tadail aig na tachartasan seo, agus tha leasachadh sgilean Gàidhlig an luchd-obrach mar phàirt cudromach de libhrigeadh phrògraman nam buidhnean seo.

A bharrachd air sin, chaidh **Plana Nàiseanta nan Eilean** Riaghaltas na h-Alba, air a sgrìobhadh a thaobh Achd nan Eilean (Alba) 2018, a leasachadh gus freagairt air feumalachdan sònraichte nan Eilean. Tha e ag amas air suidheachadh a chruthachadh sna h-Eileanan far an urrainn dha fàs seasmhach, leantainneach ann an coimhearsnachdan tachairt, agus tha e ag aithneachadh gu bheil Gàidhlig a’ cur gu mòr ri leasachadh eaconomach, seasmhach sna h-Eileanan. Tha e a’ gabhail a-steach na h-Amasan Ro-innleachdail a leanas: dèan cinnteach gu bheil cothroman ann gus fàs na Gàidhlig a thoirt air adhart agus gu bheil meudachadh san àireamh de luchd-labhairt na Gàidhlig, agus gu bheilear a’ toirt sùim don luchd-labhairt nuair a thathar a’ toirt air adhart leasachaidhean eaconomach; dèan cinnteach sa chiad dol a-mach gu bheilear a’ beachdachadh air buaidh sam bith a dh’fhaodadh a bhith ann air leasachadh na Gàidhlig nuair a thathar a’ leasachadh phoileasaidhean no iomairtean sònraichte airson nan Eilean, agus gu bheil iad a’ ceangal a-steach do phlanaichean cànain Gàidhlig; agus obraich le ùghdarrasan ionadail agus buidhnean coimhearsnachd gus cleachdadh agus faicsinneachd na Gàidhlig a mheudachadh ann an coimhearsnachdan Gàidhlig.

Mu dheireadh thall, tha an **Islands Growth Deal** a’ libhrigeadh airgead-tasgaidh mar phàirt de phlana deich-bliadhna Riaghaltas na Rìoghachd Aontaichte agus Riaghaltas na h-Alba gus fàs eaconomach a bhrosnachadh agus obraichean seasmhach a chruthachadh, le prògram aontaichte a bhrosnaicheas leasachadh ann an trì prìomh roinnean: a’ tòiseachadh air obair gus nas lugha de charbon a chleachdadh airson an àm ri teachd; a’ cur taic ri fàs ghnìomhachasan agus fàs ghnìomhachasan san àm ri teachd; agus a’ cur taic ri coimhearsnachdan fàs-mhor de luchd-labhairt na Gàidhlig.

Mar sin, tha na planaichean agus ro-innleachdan gu h-àrd gu lèir a’ cur taic ri, a’ fighe a-steach do, agus a’ comasachadh buileachadh a’ Phlana Cànain Gàidhlig seo.

BUN-STRUCTAR AGUS LEASACHADH

Toradh a thathar a' moladh	Barrachd taice airson cleachdadh na Gàidhlig ann an coimhearsnachdan, co-cheangailte ri prìomhachasan bun-structair ionadail eile
Cleachdadh an-dràsta	Thathar ag aithneachadh Gàidhlig mar sho-mhaoin eaconomach agus cultarail, agus mar phrìomhachas leasachaidh. Tha dealas ann an Ro-innleachd Chorporra na Comhairle 2022-2027, agus ann am Plana Leasachaidh Thoiraidhean Ionadail 2017-2027 aig CDCIG gus taic a chur ri àrdachadh na Gàidhlig sna coimhearsnachdan.
Dealasan Dealbhaidh Ro-innleachdail Co-cheangailte	• Cuir taic ri agus ath-bhèothaich coimhearsnachdan tro leasachaidhean ann an taigheadas agus èifeachdas cumhachd (energy efficiency). (Ro-innleachd Chorporra agus PLTI) • Comasaich solar cothromach de thaigheadas ùr air prìs reusanta airson gach coimhearsnachd sna h-Eileanan. (Ro-innleachd Chorporra agus PLTI) • Solaich comas-ceangail bann-leathann (broadband) air prìs reusanta thairis air na h-Eileanan. (Ro-innleachd Chorporra agus PLTI) • Dèan sgrùdadh air adhartas nan gnìomhan gu h-àrd tro aithisgean às ùr air Riaghladh Dèanadais (Performance Management) airson gach sreath de Chomataidhean na Comhairle, agus tro aithisgean air adhartas phlanaichean gnìomhachais na Comhairle, rim faighinn air làrach-lìn na Comhairle. (Ro-innleachd Chorporra agus PLTI)
Gnìomhan a dh'ìth	• A thaobh Achd Comasachadh Choimhearsnachdan (Alba) 2015, agus far a bheil iarrtas, beachdaich air structaran ùra a bhrosnaicheas na coimhearsnachdan fhèin ath-bhèothachadh na Gàidhlig a stiùireadh. Dh'fhaodadh gum biodh seo a' gabhail a-steach urrasan leasachadh na Gàidhlig, far a bheil leasachadh cànan stèidhichte air structar leasachaidh iomlanach a tha a' cur taic ri gnìomhachasan ùra, cothroman obrach agus sgeamaichean taic na Gàidhlig airson teaghlaich. • Beachdaich, le Riaghaltas na h-Alba agus Bòrd na Gàidhlig, air a' Ghàidhealtachd ainmeachadh mar sgìre shònraichte, a' gabhail a-steach na h-Eileanan, gus taic a chur ri coimhearsnachdan Gàidhlig. Tha seo stèidhichte air aithneachadh gu bheil feum air reachdas, structaran agus maoineachadh sònraichte airson coimhearsnachdan Gàidhlig gus dèanamh cinnteach gun tèid an cànan a neartachadh. • Cuir taic ri iomairtean gus mòr-ionadan (hubs) Gàidhlig a stèidheachadh ann an coimhearsnachdan, àitean far a bheilear a' cleachdadh Gàidhlig mar am

	prìomh chànan, agus far an urrainnear cothroman obrach a chruthachadh gu h-ionadail, tachartasan Gàidhlig a chur air dòigh, agus an cànan a dh'àrdachadh san fharsaingeachd. • Neartaich ion-ghabhail dhidseatach (digital inclusion) tro e-Sgoil, 's obair a' leantainn ann an com-pàirticheas le Riaghaltas na h-Alba, Foghlam Alba, agus na Caidreachasan Leasachaidh Roinneil (Regional Improvement Collaboratives). Tha seo a' dèanamh cinnteach gu bheil solar teagaisg fhìor-eòlaiche cothromach Gàidhlig ann, às bith far a bheil coimhearsnachdan. • Dèan cinnteach gu bheilear a' gabhail a-steach agus a' cur prìomhachas air Gàidhlig ann an obair-leasachaidh sam bith a thig a-mach à Plana Nàiseanta nan Eilean. • Lean oirnn le bhith a' solarachadh buidseat leasachadh na Gàidhlig airson pròiseactan coimhearsnachd sna h-Eileanan, far a bheilear dha-rìribh a' cleachdadh, ag ionnsachadh no ag àrdachadh na Gàidhlig. • Ann a bhith ag obair gu dlùth ri Com-pàirteachas Taigheadas nan Innse Gall (HHP) gus taigheadas air prìs reasonta a sholarachadh sna h-Eileanan, dèan cinnteach far a ghabhas e a dhèanamh gu bheilear a' cleachdadh Gàidhlig nuair a thèid leasachaidhean ùra ainmeachadh.
Ceann-latha mar thargaid	Fad beatha a' Phlana
Uallach	Àrd-oifigear, Stiùirichean, Sgioba Riaghladh Corporra, e-Sgoil

OBAIR

Toradh a thathar a' moladh	Barrachd taice gus obraichean a chruthachadh, a' gabhail a-steach dreuchdan Gàidhlig, co-cheangailte ri prìomhachasan leasachaidh ionadail eile
Cleachdadh an-dràsta	Thathar ag aithneachadh gu bheil Gàidhlig na so-mhaoineachdach agus cultarail, agus na prìomhachas leasachaidh ann an Ro-innleachd Chorporra na Comhairle 2022-2027 agus ann am Plana Leasachaidh Thoraichean Ionadail 2017-2027 aig CDCIG.
Dealasan Dealbhadh Ro-innleachdail Co-cheangailte	• Meudaich an àireamh de dhreuchdan ann an roinnean a tha a' fàs, mar thurasachd, biadh is deoch, gnìomhachasan cruthachail, seirbheisean gnìomhachais, lùth, agus obair togail. (Ro-innleachd Chorporra agus PLTI) • Cuir cuideam air a bhith a' cruthachadh obair dhan t-sluagh obrach nas òige, a' gabhail a-steach

	obraichean Gàidhlig, agus thoir seachad cothroman àrdachadh dreuchd gun a bhith aig daoine ris na h-Eileanan fhàgail, (Ro-innleachd Chorporra agus PLTI) • Amais air an àireamh de dh'iarrtasan airson Preantasachdan Bun-ìre is Nuadh Phreantasachdan a mheudachadh, agus airson cùrsaichean ionadail aig Colaiste is Oilthigh, gu h-àraid an fheadhainn ceangailte ri roinnean a tha a' fàs, mar thurasachd, biadh is deoch, gnìomhachasan cruthachail, seirbheisean gnìomhachais, lùth, agus obair togail. (Ro-innleachd Chorporra agus PLTI) • Dèan sgrùdadh air adhartas nan gnìomhan gu h-àrd tro aithisgean às ùr air Riaghladh Dèanadais airson gach sreath de Chomataidhean na Comhairle, agus tro aithisgean air adhartas phlanaichea gnìomhachais na Comhairle, rim faighinn air làrach-lìn na Comhairle. (Ro-innleachd Chorporra agus PLTI)
Gnìomhan a dhìth	• Ainmich cothroman obrach sa Chomhairle far a bhiodh e na bhuannachd nan robh sgilean Gàidhlig aig an neach. • Dèan ath-sgrùdadh air a' phròiseas fastaidh gus prìomhachas a thoirt do Ghàidhlig agus an àireamh mhòr de dhaoine a tha a' cleachdadh sheirbheisean sa Ghàidhlig. Far a bhios e iomchaidh, b' urrainnear dreuchdan bàna ainmeachadh mar dhreuchdan far a bheil Gàidhlig riatanach no na bhuannachd. • Dèan ath-sgrùdadh air a' phròiseas fastaidh gus prìomhachas a thoirt do Ghàidhlig agus an àireamh mhòr de chloinn ann am FtG agus am feumalachdan. Far a bhios e iomchaidh, b' urrainnear dreuchdan bàna ainmeachadh mar dhreuchdan far a bheil Gàidhlig riatanach no na bhuannachd. • Meudaich fastadh airson dreuchdan FtG, agus dèan cinnteach gum bi slighean adhartais ann an teagasg FtG a tha leantainneach, sùbailteach, rianail, agus a bhios a' gabhail a-steach teisteanasan ma tha sin iomchaidh. • Lean oirnn le bhith a' dèanamh cinnteach gum feum Preantasan na Comhairle prògram ionnsachadh na Gàidhlig a dhèanamh mar chùmhnannt dhen chùmhnannt obrach aca. • Amais air an sreath de Phreantasachdan bun-ìre agus Nuadh Phreantasachdan Gàidhlig a mheudachadh, as urrainn taic a chur ri barrachd cothroman obrach airson daoine òga ann an dreuchdan far a bheilear a' cleachdadh Gàidhlig, ann an turasachd, sna meadhanan, ann an teagasg, cùram cloinne, cùram

	sòisealta, agus ann an roinnean a tha a' fàs, mar a chaidh ainmeachadh san Ro-innleachd Chorpóra. • Thoir seachad cothroman àrdachadh dreuchd do dhaoine òga ann an dreuchdan Gàidhlig gus nach bi aca ris na h-Eileanan fhàgail airson obair a lorg. • Àrdaich cùrsaichean FtG SVQ gus cuideachadh le fastadh airson dreuchdan ann an cùram cloinne, agus dreuchdan a thaobh clann 0-3 agus Tràth-bhliadhnaichean • Brosnaich sgoilearan FtG aig an ìre as Àirde, fon phrògram Leasachadh an Fheachd-obrach Òg (DYW), ann a bhith a' cruthachadh slighean adhartais ann an dreuchdan Gàidhlig, gus cuideachadh le bhith a' lùghdachadh an àireimh de dhaoine òga a dh'fheumas na h-Eileanan fhàgail airson obair a lorg. • Le com-pàirtichean sna h-ealain, sna meadhanan agus ann an dualchas, cuir taic ri bhith a' cruthachadh barrachd chothroman obrach san roinn ghnìomhachasan cultarail sna h-Eileanan. • Dèan cinnteach nuair a thig cothroman obrach a-mach à pròiseact Outer Hebrides Destination Development fon Islands Growth Deal, gun tèid an roinneadh gu cothromach am measg nan coimhearsnachdan Gàidhlig gu lèir. • Leasaich cothroman do phàrantan de chloinn FtG air obair tro bhith a' leantainn oirnn le bhith a' lìbhrigeadh cùram cloinne agus foghlam ro-sgoile tro mheadhan na Gàidhlig ann an gach sgìre-sgoile. • Leasaich an ìre aig a bheil sgilean cànan Gàidhlig luchd-obrach na Comhairle agus Com-pàirteachas Dealbhadh Coimhearsnachd gu lèir, agus an ìre aig a bheil sgilean Gàidhlig am measg phàrantan de chloinn ann am FtG, tro bhith a' leantainn oirnn le bhith a' solarachadh chlasaichean Gàidhlig saor an asgaidh. • Le bhith a' toirt seachad eisimpleir de dheagh chleachdadh, brosnachaidh buidhnean eile gu bhith nas ro-ghnìomhaiche ann a bhith a' dèanamh cinnteach gu bheil sgilean Gàidhlig an luchd-obrach agus mar a thathar a' cleachdadh na Gàidhlig freagarrach do dh'fheumalachdan nan coimhearsnachdan.
Ceann-latha mar thargaid	Fad beatha a' Phlana
Uallach	Àrd-oifigear, Sgioba Riaghladh Corporra, Oifigear Leasachadh nan Ealan, e-Sgoil

GNÌOMHACHAS AGUS TURASACHD

Toradh a thathar a' moladh	Barrachd taice airson gnìomhachas, a' gabhail a-steach gnìomhachasan a chleachdas Gàidhlig, co-cheangailte ri prìomhachasan leasachaidh ionadail eile
Cleachdadh an-dràsta	Thathar ag aithneachadh gu bheil Gàidhlig na so-mhaoin eaconomach agus cultarail, agus na prìomhachas leasachaidh ann an Ro-innleachd Chorporra na Comhairle 2022-2027 agus ann am Plana Leasachaidh Thoraidean Ionadail 2017-2027 aig CDCIG.
Dealasan Dealbhaidh Ro-innleachdail Co-cheangailte	• Meudaich taic airson gnìomhachasan beaga agus meadhanach (SMEan) gus am fàs iad tro bhith a' cleachdadh barrachd Gàidhlig mar sho-mhaoin eaconomach aithnichte, gu h-àraid a thaobh turasachd. (Ro-innleachd Chorporra agus PLTI) • Cleachd Gàidhlig agus cultar na Gàidhlig san dòigh as fheàrr gus buannachdan eaconomach fhaighinn, agus àrdaich na buannachdan eaconomach a thig a-mach à cleachdadh na Gàidhlig airson gnìomhachasan. Tha comas ann sreath de roinnean eaconomach a dh'fhàs tro bhith a' cleachdadh Gàidhlig agus cultar na Gàidhlig nas trice. (Ro-innleachd Chorporra agus PLTI) • Meudaich tro sheirbheis Slighe Gnothachais (Business Gateway) an àireamh de ghnìomhachasan ùra, le taic na chois. (Ro-innleachd Chorporra agus PLTI) • Dèan cinnteach gun tèid airgead-tasgaidh a cho-roinneadh gu co-rèireach (proportionately) am measg eileanan, bhailtean agus choimheasnachdan dùthchail. (Ro-innleachd Chorporra agus PLTI) • Tàlaidh a-steach airgead-tasgaidh do na h-Eileanan tro bhith a' solarachadh thogalaichean gnìomhachais tarraingeach, agus bun-structar na lùib, air feadh nan Eilean. (Ro-innleachd Chorporra agus PLTI) • Dèan sgrùdadh air adhartas nan gnìomhan gu h-àrd tro aithisgean às ùr air Riaghladh Dèanadais airson gach sreath de Chomataidhean na Comhairle, agus tro aithisgean air adhartas phlanaichea gnìomhachais na Comhairle, rim faighinn air làrach-lìn na Comhairle. (Ro-innleachd Chorporra agus PLTI) • Àrdaich Gàidhlig agus cultar na Gàidhlig, le cothroman trèanaidh Gàidhlig do luchd-obrach, 's aithneachadh ann gu bheil seo cudromach ann a bhith a' libhrigeadh thachartasan cultarail a tha tarraingeach do luchd-tadhail. (Ro-innleachd Turasachd Innse Gall 2030) • Lean oirnn le bhith a' co-obrachadh le com-pàirtichean Turasachd Innse Gall gus iomairtean turasachd le ainm-brannd "Innse Gall" a libhrigeadh. (Ro-innleachd Turasachd Innse Gall 2030)

Gnìomhan a dhìth	- Cuir taic ri leasachadh ghnìomhachasan Gàidhlig aig a bheil modailean gnìomhachais ion-obrachail (viable). - Brosnaich agus cuir taic ri gnìomhachasan gus Gàidhlig a chleachdadh mar sho-mhaoin eaconomach, mar a chaidh ainmeachadh san Ro-innleachd Chorpóra, gu h-àraid ann an roinnean mar thurasachd, gnìomhachasan cruthachail, agus biadh is deoch. - Lean oirnn, tro sheirbheis Slighe Gnothachais, a bhith a' toirt seachad taic calpa airson pròiseactan a' bhios a' cur air adhart ath-nuadhachadh agus leasachadh cultar na Gàidhlig. - Àrdaich agus cuir taic ri pròiseactan a bhios a' cleachdadh agus ag àrdachadh Gàidhlig agus cultar na Gàidhlig, agus a tha air leth cudromach ann a bhith a' tàladh luchd-tadhail do na h-Eileanan, m.e. <i>Fèis Cheilteach Innse Gall</i> agus <i>Fèis Eilean Dorcha</i>, agus sgoiltean samhraidh Ceòlas. - Lean oirnn, tro sheirbheis Slighe Gnothachais, taic ionmhasail a sholarachadh airson pròiseactan turasachd a bhios a' cur air adhart cleachdadh na Gàidhlig. - Cuir taic ri pròiseactan ionnsachadh còmhnaidheach (residential learning) na Gàidhlig, a bhios a' gabhail a-steach a bhith a' fuireach còmhla ri teaghlaichean aig a bheil Gàidhlig ann an àitichean-fuirich leabaidh & bracaist ionadail.
Ceann-latha mar thargaid	Fad beatha a' Phlana
Uallach	Àrd-oifigear, Stiùirichean, Sgioba Riaghladh Corporra

GÀIDHLIG SNA H-EALAIN AGUS ANN AN DUALCHAS

Toradh a thathar a' moladh	Meudachadh ann an obair ealain agus dualchais sa Ghàidhlig, gu h-àraid anns a bheil daoine òga an sàs
Cleachdadh an-dràsta	Thathar ag àrdachadh gu gnìomhach sreath de thachartasan ealain agus dualchais Gàidhlig air feadh nan Eilean.
Dealasan Dealbhaidh Ro-innleachdail Co-cheangailte	- Cuir taic ri agus àrdaich Gàidhlig, cultar na Gàidhlig agus dualchas nan Eilean, ag aithneachadh gu bheil iad air leth cudromach do choimhearsnachdan nan Eilean, agus do thurasachd. (Ro-innleachd Chorpóra agus PLTI) - Dèan sgrùdadh air adhartas nan gnìomhan gu h-àrd tro aithisgean às ùr air Riaghladh Dèanadais airson gach sreath de Chomataidhean na Comhairle, agus tro aithisgean air adhartas phlanaichean gnìomhachais na Comhairle, rim faighinn air làrach-lìn na Comhairle. (Ro-innleachd Chorpóra agus PLTI)

Gnìomhan a dhìth	• Le bhith a’ co-obrachadh le com-pàirtichean, cuir taic ionmhasail ri sreath as fharsainghe de phròiseactan ealain is dualchais as urrainnear a mhaoineachadh, a tha a’ cur air adhart cleachdadh no ionnsachadh na Gàidhlig. • Thoir seachad bun-mhaoineachadh (core funding) airson nam prìomh bhuidhnean ealain sna h-Eileanan, m.e. An Lanntair, Taigh Chearsabhagh, Fèis Cheilteach Innse Gall, Ceòlas, Fèisean nan Gaidheal, Museum & Tasglann nan Eilean. Bheir seo an comas dhaibh barrachd maoinachaidh fhaighinn bho bhunaitean eile, agus taic a chur ri obraichean sna coimhearsnachdan. • Leasaich ro-innleachd eadar-cheangailte, a’ gabhail a-steach obair ealain is dualchais, agus na roinnean poblach is prìobhaideach, gus taic a chur ri pròiseactan cruthachail agus cultarail air an stiùireadh leis a’ choimhearsnachd. Comasaich cothrom air seirbheis Slighe Ionnsachadh is eile gus taic a chumail ri pròiseactan. • Lean oirnn le bhith a’ cur taic ri leasachadh sgilean, fàs air gnìomhachas agus ùr-ghnàthachadh anns na gnìomhachasan cruthachail agus cultarail sna h-Eileanan. Comasaich cothrom air seirbheis Slighe Ionnsachadh is eile gus taic a chumail ri pròiseactan. • Lean oirnn le bhith a’ maoinachadh phròiseactan a tha a’ brosnachadh daoine òga gu bhith gabhail pàirt ann an obair ealain Gàidhlig, mar fharpais <i>FilmG</i>, agus obraich le sgoiltean mar phàirt de ro-innleachd gus ùidh sna h-ealain Gàidhlig a thogail. • Lean oirnn le bhith ag obair gu dlùth ri buidhnean mar An Comunn Gàidhealach agus Fèisean nan Gàidheal ann a bhith a’ cur taic ri tachartasan Gàidhlig traidiseanta, mar Mhòdan ionadail agus fèisean, agus a’ meudachadh gu làn-ìre an àireamh de dhaoine òga a tha a’ gabhail pàirt ann an cultar traidiseanta na Gàidhlig. • Lean oirnn, tro obair Aonad Ioma-mheadhan, le bhith a’ cruthachadh ghòireasan didseatach gus taic a chur ri, agus àrdachadh a dhèanamh air, obair is tachartasan tro mheadhan na Gàidhlig am measg sgoilearan agus dhaoine òga. • Lean oirnn le bhith a’ cur taic ri tachartasan cliùiteach a bhios a’ cur air adhart obair dhualchasach Gàidhlig gu mòr, m.e. Mhòdan ionadail, sgoiltean samhraidh Ceòlas, <i>Fèis Cheilteach Innse Gall</i>, <i>Fèis Eilean Dorcha</i>, a.m.s.a.a.
------------------	---

	• Obraich le com-pàirtichean Turasachd Innse Gall gus taic a chur ri, agus àrdachadh a dhèanamh air, cothroman ionnsachadh na Gàidhlig agus pròiseactan a tha mar phàirt de thachartasan mòra, cultarail, far am bi tòrr luchd-tadhail, mar <i>Fhèis Cheilteach Innse Gall</i>. m.e. seiseanan blas na Gàidhlig (taster sessions), no tursan le neach-treòrachaidh (tourguide) sa Ghàidhlig. • Lean oirnn le bhith a’ cumail comhairle agus taic ris na Comainn Eachdraidh agus lean oirnn le bhith a’ cur taic ri pròiseactan Chomainn Eachdraidh a bhios a’ cleachdadh no a’ cur Gàidhlig air adhart. • Lean oirnn le bhith a’ cur taic ri Museum & Tasglann nan Eilean, gus seirbheis dualchais dà-chànanach gu lèir agus làrach-lìn dualchais dà-chànanach a lìbhrigeadh, agus ro-innleachd gus sgilean Gàidhlig an luchd-obrach a leasachadh. • Lean oirnn le bhith ag obair gu dlùth le Comann Dualchas Innse Gall, a bhios a’ comasachadh obair com-pàirteachaidh am measg bhuidhnean dualchais sna h-Eileanan, gus pròiseactan a lìbhrigeadh a bhios a’ gabhail a-steach rannsachadh, clàradh agus glèidheadh dualchas Gàidhlig nan Eilean. • Leanaidh Museum & Tasglann nan Eilean le bhith ag obair ann an com-pàirteachas le buidhnean dualchais sna h-Eileanan mar phàirt de bhuidheann-stiùiridh <i>Great Place Project, Dualchas do Dhaoine 2021-2031</i>, gus am bi sgilean, eòlas agus goireasan nam buidhnean fa leth a’ tighinn còmhla mar ghoireas sa chumantas, gus taic a chur ri leasachadh eaconomach le prìomhachas air obair dualchais, agus gus am bi seasmhachd ann an roinn an dualchais sna h-Eileanan. • Lean oirnn le bhith a’ cur taic ri iomairtean a bhios a’ lìbhrigeadh spòrs tro mheadhan na Gàidhlig, agus, mar chùis èiginneach, leasaich comas luchd-obrach na Comhairle ann a bhith a’ lìbhrigeadh thachartasan spòrs tro mheadhan na Gàidhlig, gu h-àraid airson daoine òga, ann an ionadan-spòrs.
Ceann-latha mar thargaid	Fad beatha a’ Phlana
Uallach	Àrd-oifigear, Stiùirichean, Sgioba Riaghladh Corporra, Aonad Ioma-mheadhan, Oifigear Leasachadh nan Ealan

CÙRAM SÒISEALTA

Toradh a thathar a’ moladh	Àireamh mhòr de luchd-labhairt na Gàidhlig air am fastadh ann an seirbheisean cùraim, agus meudachadh ann an
----------------------------	---

	cleachdadh na Gàidhlig ann an seirbheisean cùraim
Cleachdadh an-dràsta	Bidh a’ Chomhairle a’ toirt seachad sreath de sheirbheisean cùraim sa Ghàidhlig, agus ag aithneachadh gu bheil cuid de luchd-cleachdaidh airson ’s gum bi luchd-cùraim bruidhinn riutha sa Ghàidhlig, agus feuchainn sin a chur air dòigh dhaibh.
Dealasan Dealbhaidh Ro-innleachdail Co-cheangailte	Dèan cinnteach gum faigh seann dhaoine no an fheadhainn a tha feumach air taic an cùram a dh’fheumas iad. (Ro-innleachd Chorporra agus PLTI)
Gnìomhan a dhìth	- Cuir an àireamh as motha de luchd-obrach le sgilean Gàidhlig ann an dreuchd ann an dachaighean cùraim agus ionadan-latha gus cùram a ghabhail den àireamh mhòr den luchd-cleachdaidh air a bheil seargadh-inntinn (dementia) mar phàirt de slànachadh-cuimhneachaidh (reminiscence therapy). - Brosnaich barrachd luchd-obrach ann an dachaighean cùraim agus ionadan-latha gus an sgilean Gàidhlig a leasachadh. Ainmich “Gaisgich na Gàidhlig” am measg an luchd-obrach nas òige gus deagh eisimpleir a shealltainn dhan luchd-obrach eile le bhith a’ cleachdadh Gàidhlig nas trice le luchd-cleachdaidh agus luchd-obrach eile. - Cuir Co-òrdanaichean Thachartasan ann an dreuchd ann an dachaighean cùraim gus cleachdadh na Gàidhlig a leasachadh tro bhith a’ cur air dòigh tachartasan Gàidhlig a bhios a’ gabhail a-steach luchd-cleachdaidh, luchd-obrach agus luchd-tadhail, agus a’ lìbhrigeadh sheiseanan cuimhneachaidh dhan luchd-cleachdaidh. - Lean oirnn le bhith a’ solarachadh luchd-cùraim le sgilean Gàidhlig airson na seirbheis <i>Cùram aig an Taigh</i> nuair a b’ fheàrr le luchd-cleachdaidh seo, agus fastaich barrachd oifigearan-slàinte le sgilean Gàidhlig ma ghabhas e a dhèanamh. - Dèan cinnteach gu bheil an àireamh as motha de luchd-obrach na seirbheis-cùraim <i>Fàire</i> le sgilean Gàidhlig. Tha seo air leth cudromach, oir b’ fheàrr le tòrr seann dhaoine bruidhinn ri cuideigin sa Ghàidhlig. - Leasaich comas an luchd-obrach gus seirbheisean a lìbhrigeadh sa Ghàidhlig do chloinn le ciorraman aig a bheil sgilean Gàidhlig. Chan fhaodar clann le ciorraman a dhùnadh a-mach à FtG.
Ceann-latha mar thargaid	Fad beatha a’ Phlana
Uallach	Ceannard Cùram Coimhearsnachd, Manaidsear Sheirbheisean Luchd-cleachdaidh

4. CEANGLAICHEAN CHUN FRÈAM-OBACH DÈANADAIS NÀISEANTA

Tha Comhairle nan Eilean Siar ag aithneachadh nach e mhàin gu bheil Gàidhlig mar phàirt do-dhealaichte de bheathannan, dearbh-aithne agus dualchas cultarail muinntir nan Eilean Siar, ach gu bheil i, mar chànan oifigeil ann an Alba, cuideachd mar phàirt de dhualchas, dearbh-aithne agus beatha chultarail na h-Alba air fad.

Air sgàth sin, tha a' Chomhairle dealasach ann a bhith a' cruthachadh suidheachadh far an urrainnear Gàidhlig a chleachdadh agus taic a chur ri ionnsachadh na Gàidhlig, agus a' togail air seo gus buannachdan eaconomach a libhrigeadh airson soirbheachadh choimhearsnachdan nan Eilean. Tha a' Chomhairle cuideachd a' cur taic ri ro-innleachdan, planaichean agus iomairtean nàiseanta a tha ag amas air suidheachadh na Gàidhlig a neartachadh mar chànan nàiseanta, agus le bhith a' dèanamh seo, a' togail choimhearsnachdan a tha nas ion-ghabhalaiche, nas eadar-mheasgte (diverse) agus nas shoirbheachaile. Gus seo a dhèanamh, tha am Plana Cànan Gàidhlig seo, mar thoradh air amasan coitcheann Com-pàirteachas Dealbhadh Coimhearsnachd sna h-Eileanan, a' cur taic ri **Frèam-obrach Dèanadais Nàiseanta (FDN)**, leis a' phrìomh amas seo: dùthaich nas shoirbheachaile a chruthachadh. Gu h-àraid, tha am Plana Cànan seo ag amas air taic a chur ri buileachadh nam prìomhachasan san FDN mar a leanas:

Rùn

- Lìbhrig cothroman do mhuinntir na h-Alba gu lèir;
- Meudaich soirbheachadh muinntir na h-Alba gu lèir, agus;
- Lìbhrig fàs eaconomach, seasmach.

Toraidhean

- Tha daoine a' fuireach ann an coimhearsnachdan a tha ion-ghabhalach, comasaichte, seasmach agus sàbhailte;
- Tha daoine cruthachail, agus thathar a' cur nan cultairean eadar-mheasgte aca air adhart fad is farsaing;
- Tha daoine foghlamaichte, sgileil, agus 's urrainn dhaibh cur ris a' chomann-shòisealta;
- Tha gnìomhachasan fàsmhor agus ùr-ghnàthach ann, le dreuchdan math, cothromach dhan h-uile duine.

Faodar am Frèam-obrach Dèanadais Nàiseanta fhaicinn ann an doimhneachd aig <https://nationalperformance.gov.scot/>

5. CEANGLAICHEAN GU FRÈAMAN-OBACH IONADAIL AGUS SGÈIREIL

Tha a' Chomhairle ag aithneachadh gu bheil e riatanach gun tèid co-obrachadh a dhèanamh le Com-pàirtichean Dealbhadh Coimhearsnachd gus taic a chur ri, agus leudachadh a dhèanamh air, cleachdadh agus ionnsachadh na Gàidhlig sna h-Eileanan, agus gun tèid planaichean leasachaidh fa leth a cheangail ri chèile gus amasan airson soirbheachadh nan coimhearsnachdan a libhrigeadh. 'S e an adhbhar airson seo gu bheil leasachadh na Gàidhlig sna coimhearsnachdan ceangailte gu dlùth ri prìomhachasan leasachaidh eile, mar chàileachd agus faotainneachd taigheadais, dreuchdan agus fàs eaconomach, agus comas-ceangail didseatach, a bhios uile a' cuideachadh ann a bhith a' togail choimhearsnachdan seasmhach far an urrainn dha luchd-labhairt na Gàidhlig a shoirbheachadh. Gu dearbh, tha leasachadh eaconomach agus leasachadh na Gàidhlig eismeil air a chèile, oir chaidh a dhearbhadh gu bheil Gàidhlig na so-mhaoin eaconomach, agus tha fàs eaconomach, ri linn sin, a' cur taic ri coimhearsnachdan sna h-Eileanan far an urrainn dha luchd-labhairt na Gàidhlig a bhith a' fuireach agus ag obair.

Air sgàth seo, obraichidh a' Chomhairle gu gnìomhach le Com-pàirtichean Dealbhadh Coimhearsnachd gus toraidhean a' Phlana seo, Ro-innleachd Chorpóra na Comhairle 2022-2027, Plana Leasachaidh Thoraidhean Ionadail 2017-2027, Ro-innleachd Ghnìomhachasan Chruthachail & Chultarail nan Innse Gall, agus Ro-innleachd Turasachd Innse Gall 2030 a libhrigeadh. A bharrachd air seo, mar bhuill de Cho-chruinneachadh na Gàidhealtachd 's nan Eilean (Convention of the Highlands and Islands), bidh a' Chomhairle gnìomhach ann a bhith a' cur taic ri dealas a' Cho-chruinneachaidh gus dèanamh cinnteach gun tèid a bheachdachadh air Gàidhlig ann an obair eaconomach agus coimhearsnachd nam ball thairis air a' Ghàidhealtachd, agus gun obraich na buill còmhla ri chèile gus cleachdadh na Gàidhlig a dh'àrdachadh agus a leasachadh, rud as urrainn cuideachadh ann a bhith a' libhrigeadh leasachadh eaconomach ann an coimhearsnachdan.

6. FOILLSEACHADH

FOILLSEACHADH A' PHLANA

A-STAIGH

Chaidh co-chomhairleachadh a dhèanamh leis a h-uile Roinn sa Chomhairle gus am Plana Cànain Gàidhlig seo a dheasachadh, le amasan agus dleastanasan luchd-obrach fon Phlana air am mìneachadh gu soilleir. Thèid innse dhan luchd-obrach gu lèir nuair a thèid aontachadh leis a' Phlana gu foirmeil, agus thèid fhoillseachadh air eadra-lìon na Comhairle ann an

Gàidhlig agus ann am Beurla. Bidh cothrom cuideachd aig a h-uile neach-obrach cur ris a' Phlana fhad 's a thèid a lìbhrigeadh, agus thèid Roinnean a bhrosnachadh ann a bhith a' cur ris a' Phlana ann an dòigh sam bith, ma ghabhas e a dhèanamh.

A-MUIGH

Thèid Plana Cànan Gàidhlig Comhairle nan Eilean Siar fhoillseachadh sa Ghàidhlig agus ann am Beurla air ar làrach-lìn. A thuilleadh air sin, nì sinn na leanas:

- Cuiridh sinn fios naidheachd dà-chànanach a-mach, ag innse gun deach am Plana fhoillseachadh;
- Cuiridh sinn am Plana ann am follais tro na meadhanan sòisealta;
- Cuiridh sinn lethbhreacan den Phlana gu buidhnean treas-phàrtaidh aig a bheil dleastanasan ann a bhith a' cuideachadh le lìbhrigeadh amasan a' Phlana;
- Cuiridh sinn lethbhreacan den Phlana chun phrìomh luchd-ùidhe (stakeholders) sna roinnean poblach agus prìobhaideach;
- Cuiridh sinn lethbhreacan den Phlana gu buidhnean Gàidhlig agus buidhnean eile aig a bhiodh ùidh ann, agus;
- Bidh lethbhreacan cruaidh den Phlana rim faighinn air iarrtas.

7. MAOINEACHADH A' PHLANA

Thèid cosgaisean an lùib buileachadh a' Phlana a phàigheadh sa mhòr-chuid le taic-airgid ri fhaighinn ann am buidseatan Roinnean, a' sealltainn mar a tha a' Chomhairle a' toirt spèis do Ghàidhlig anns a h-obair. A dh'aindeoin seo, theid cothroman a ghabhail gus maoinachadh eile fhaighinn bho bhunaitean eile gus pìosan dhen Phlana a leasachadh, nuair a bhios seo iomchaidh, ag aithneachadh gu bheil cuingealachaidhean ionmhais leantainneach ann air maoinachadh sheirbheisean Ùgharrasan Ionadail. Air sgàth sin, tha e air leth cudromach gun tèid obair a dhèanamh còmhla ris ar com-pàirtichean, agus gun tèid goireasan a chorroinneadh nar measg fhèin. Tha tòrr ghnìomhan sa Phlana nach eil a' gabhail a-steach uiread de chosgaisean, agus thèid an libhrigeadh tro atharrachaidhean san dòigh 's a bhios Buill agus luchd-obrach a' coileanadh an dleastanasan obrach.

8. SGRÙDADH ADHARTAS A' PHLANA

Thèid adhartas buileachadh ghnìomhan a' Phlana a sgrùdadh ann an aithisgean adhartais bliadhnail gu Bòrd na Gàidhlig fad beatha a' Phlana. Ann a bhith a' deasachadh na h-aithisge, thèid fhaighneachd do Roinnean air a bheil an uallach airson buileachadh nan gnìomhan, dè an t-adhartas a chaidh a dhèanamh, agus bidh cothrom ann, ma dh'fheumar, innse mu dhuilgheadasan sam bith a nochd ann am buileachadh nan gnìomhan. Deasaichidh Sgioba na Gàidhlig an aithisg seo. A thuilleadh air sin, thèid sgrùdadh a dhèanamh ann an doimhneachd air adhartas a' Phlana ann an Comataidh na Gàidhlig sa Chomhairle, a bhios a' coinneachadh gu tric tron bhliadhna.

9. AM PLANA CÀNAIN GÀIDHLIG SA CHOMHAIRLE

ÙGHDARRAS IOMLAN AIRSON A' PHLANA CÀNAIN

'S ann aig an t-Àrd-oifigear a tha an t-ùghdarras iomlan airson deasachadh, libhrigeadh agus sgrùdadh adhartais a' Phlana-Cànain. Faodar fios a chur thuige mar a leanas:

Malcolm Burr
Àrd-oifigear
Comhairle nan Eilean Siar
Rathad Shanndabhaig
Steòrnabhagh
HS1 2BW

01851 211 500

m.burr@cne-siar.gov.uk

ÙGHDARRAS LÀITHEIL AIRSON LÌBHRIGEADH A' PHLANA

'S ann aig Oifigear Taic Gàidhlig a tha an t-ùghdarras làitheil airson libhrigeadh agus sgrùdadh adhartais a' Phlana Cànain. Faodar fios a chur thuige a thaobh libhrigeadh a' Phlana gu làitheil mar a leanas:

Dòmhnall Weir
Oifigear Taic Gàidhlig
Roinn an Àrd-oifigeir
Comhairle nan Eilean Siar
Rathad Shanndabhaig
Steòrnabhagh
HS1 2BW

donald.weir@cne-siar.gov.uk
dweir1v@gnes.net (gach Dihaoine)

BUILEACHADH A' PHLANA CÀNAIN GÀIDHLIG AGUS BUIDHEANN SGRÙDAIDH

Gus dèanamh cinnteach gun tèid am Plana Cànain a dh'fhighe a-steach do structar corporra na Comhairle, cuiridh a' Chomhairle buidheann thar-roinneil (cross-departmental) air chois, le taic bho Bhuill, a bhios a' sgrùdadh adhartas buileachadh a' Phlana Cànain gach cairteal. Thathar an dòchas san dòigh seo gun tèid dèiligeadh ri duilgheadas sam bith ann a bhith a' coileanadh a' Phlana aig ìre thràth.

CONALTRADH LEIS AN LUCHD-OBACH

Chaidh co-chomhairleachadh a dhèanamh leis na Roinnean gu lèir ann a bhith a' deasachadh a' Phlana seo, le dleasan luchd-obrach fon Phlana air am mìneachadh gu soilleir. Bidh cothrom cuideachd aig a h-uile neach-obrach cur ris a' Phlana fhad 's a thèid a libhrigeadh, agus thèid Roinnean a bhrosnachadh ann a bhith a' cur ris a' Phlana ann an dòigh sam bith, ma ghabhas e a dhèanamh. Ann a bhith a' foillseachadh a' Phlana, bidh Sgioba na Gàidhlig a' toirt seachad taic no cuideachadh sam bith a dh'fheumar gus am Plana a bhuileachadh.

BUIDHNEAN AIR ASTAR AGUS TREAS-PHÀRTAIDHEAN

Cuiridh a' Chomhairle cuideam air a dealasan gus cleachdadh agus àrdachadh na Gàidhlig a libhrigeadh fon Phlana Cànain nuair a bhios a' Chomhairle a' tairgsinn obair gu

gnìomhachasan, agus gu gnìomhachasan a bhios a' lìbhrigeadh sheirbheisean as leth na Comhairle.

APPENDIX 1 – INTERNAL GAELIC CAPACITY AUDIT

[Ri leantainn](#)

APPENDIX 2 – CONSULTATION

[Ri leantainn](#)